

hukukta bi' şeyler sraı gidiyor

aksak terazi

Sayı 5 Kasım 2013

"kızlı-erkekli ev"

"erkek"

"kız"

Sayfa 4-5

**"Kızlı Erkekli
Röportaj"**

Sayfa 6-14

Dosya:**Demokratikleşme Paketi**7-8 "İleri demokrasi"den paket
çıkamadı

9-11 Nefretin "tarihsel" boyutu

12-13 "Yaptığınız eylem kanuna
aykırıdır, dağılmadığınız takdirde
müdahale edeceğiz"14 Bu "gözaltı"
demokrasiyi "önlüyor"

Sayfa 15

Katiller şehir dışına!

Sayfa 16-17

**AKP cinsiyetçiliği
koruyor mu?**

Sayfa 18

**Benim bedenim, dekoltem
hayatım**

Sayfa 19-21

**Direnişin meşruiyeti
sorunsalı**

Sayfa 22-23

**Hukuk Öğrencileri Barolar
Birliği'nin taşeron işçisi midir?**

Sayfa 24-26

Kültür Sanat

Sayfa 27

Kanlarını hala görebilirsiniz

...kaldığımız yerden

Geçen yıl "hukukta bir şeyler ters gidiyor" diyerek başladığımız yolculuğumuza hız kesmeden, büyü-
yerek, öğrenerek ve gelişerek devam ediyoruz.
Devam ederken yolumuz diğer üniversitelerden ar-
kadaşlarla kesişiyor ve "aksak terazi" her geçen
gün büyüyor.

Bu sayımızda da güncel olaylardan, değişen yasa-
lardan, kadın sorunlarından ve biz üniversiteliler-
den bahsettik. Her zamanki gibi dergi ekibimizle
"kızlı-erkekli" toplandık ve neler yazacağımıza
karar verip bu sayıyı "kızlı-erkekli" amfilere, kan-
tinlere, yurtlara, evlere taşadık.

Tayyip Erdoğan'ın son açıklaması bize bir kez daha
gösterdi: Hukuk bize amfilerde, kitaplarda öğretil-
diği gibi işlemiyormuş! Bir başbakanın ağzından
çıkın sözler kanun hükmündeymiş. Uygulayıcıları
da valilermiş, güvenlik güçleriymiş. Bize yasaların
Resmi Gazete'de yayınlandıktan -yürürlük tarihi
yok ise- 6 ay sonra yürürlüğe girdiği öğretilmişti.
Başbakan'ın "Kızlı erkekli evlere müdahale edece-
ğiz" açıklaması üzerine Adana valisi "emri aldık"
diyerek 1 gün içerisinde evlere baskın yaptırdı. Bu
yasal dayanağı olmayan hukuksuz baskınların da-
yanağı Başbakan'ın iki dudağının arasından çıkan
sözlermiş! Biz de bu konuyu aksayan terazide ele
alarak, üniversiteli arkadaşlarımız ve hocalarımızla
röportaj yaptık.

Yine hukuk eğitiminin değersiz olduğunu yasalas-
ması planlanan "avukatlık sınavı"yla gösterdiler.
Hukuk eğitiminin iyileştirilmesi yerine sorunun çö-
zümünü bitmek bilmeyen sınavlara yenisini ekle-
mekte buldular. Hukukçular olarak hepimizi
yakından ilgilendiren bu konuya da değinmeden
geçemedik.

Bildiğiniz gibi geçtiğimiz günlerde Başbakan'ın
"ileri demokrasi"sinden çıkan "demokratikleşme
paketi" de uzun süre gündemdeydi. Aslında varlığı
olmayan bu paket, ileri bir hamleymiş gibi tartışıldı
durdu. Biz de pakette bahsi geçen konuları ayrıntılı
inceleyip "yok olan"ı değerlendirmekten ziyade
"olması gerekenler"i ele aldık.

Bu yoğun gündemlerin yanı sıra arkadaşlarımızdan
gelen şiirleri, kitap incelemelerini sizlerle paylaştık.
Biz Aksak Terazi ekibi olarak yazmaya, çizmeye,
paylaşmaya ve sizlerle tanışmaya devam edeceğiz.

Sen de Aksak Terazi'nin bir ucundan tutmak ister-
sen kalemini kap gel!

**"Kızlı-erkekli" Aksak Terazi Yayın
Ekibi**

Aksak Terazi büyüyor!

Galatasaray Hukuk'tan Aksak Terazi'ye merhaba!

Galatasaray Üniversitesi hukukçuları olarak; dergimizin ulaştığı tüm amfi ve derslikleri, kantinleri, yurt odaları ile "kızlı-erkekli" öğrenci evlerini selamlıyoruz. Okulların açılması ile bir araya gelen üniversite gençliğini; adalet idesine uymayan sayısız vaka ve okullarımız(d)a dayatılan uygulamalar karşılamıştır. Bu hukuk yoksunluğu, doğaldır ki vicdanlı bir hukukçunun şiddetle karşı geleceği durumlar ortaya çıkarmış ve üzerine tartışılacak, yazıp çizilecek kendi direnme alanlarını açmıştır.

Biz tüm ezilen halklara getirilecek adaletin Themis'in terazisini ebedi dengeye kavuşturacağının bilincindeyiz ve halkımızın hukukçularıyız. Haksızlığa karşı koyma niteliğini haiz inisiyatif sahibi her arkadaşımızı, hukuk alanındaki ortak mücadelemizi büyütme ve "aksak terazi"nin bir ucundan tutmaya çağırıyoruz.

Maltepe Hukuk'tan merhaba

Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden, hukuk fakültelerinde okuyan arkadaşlarımıza, Aksak Terazi okurlarına merhaba!

Ülkemizde yaşanan haksızlıklar ve hukuk dışı keyfi uygulamalar, Haziran direnişiyle birlikte kendini daha çok göstermiştir. Ve görüyoruz ki bu baskı, bu zulüm, bu hukuksuzluk kendiliğinden bitmeyecek. Sistemin kendi varlığını korumak ve devam ettirmek için yarattığı sözde "hukuk düzeni" ni değiştirmek, bu zulme dur demek için geleceğin hukukçuları olarak birlikte mücadele etmeye geldik.

Biz ne hukukun üstünlüğünü ne de üstünlerin hukukunu savunuyoruz, mücadelemiz halkın hukukunu kurana kadar devam edecek!

Marmara Hukuk'tan Aksak Terazi'ye merhaba

Marmara hukuk koridorlarından Aksak Terazi'ye bir ses katmak, tartışılmayı tartışmak, gösterilmeyeni göstermek ve aksayan terazinin bir ucundan tutmaya geldik. Kendini yineleyen iktidarların hukukundan kurtulup halkın hukukunu oluşturmaya, ülkede yıllardır uygulanan keyfi hukuksuzlukları halkın haklı direnişi ile ispatlamaya, teraziyi kendi sermayesiyle tartan sistemden gözleri kapalı, eli terazili Themis ile adaleti aramaya geldik.

Adaletin kuvvetli, kuvvetlilerin de adaletli olduğu düzeni bulmak için bu yolda birlikte yürümeye geldik.

"Kadını bir kuluçka makinesi olarak gören ve buna "muhafazakarlık, dindarlık" diyen bir zihniyet var karşımızda"

Cihan, İstanbul Hukuk 4. sınıf öğrencisi
Bahar Güngör, İstanbul Hukuk 2. Sınıf öğrencisi

Tayyip Erdoğan'ın Kızılcahamam'da yaptığı açıklamayı biliyorsunuz, "genç kız ve erkeklerin aynı evde kalması muhafazakar demokrat yapımıza uygun değil" dedi ve denetimin yapılacağını söyledi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bahar: Buna öncelikle bir kadın olarak cevap vermek istiyorum. Erdoğan bundan önce de kürtaj meselesi, 3 çocuk emri, giyimimiz, üniversiteli kadınların yurt giriş-çıkış saatleri gibi sınırlamalarla bizler üzerinde baskı mekanizması kurmaya çalışmıştı. Kadını bir kuluçka makinesi olarak gören ve buna "muhafazakarlık, dindarlık" diyen bir zihniyet var karşımızda. "Kızlı-erkek"li tartışmalara değinecek olursak, AKP'nin kendine göre benimsemiş olduğu bir "ahlak anlayışı" var. "Kızlı-erkek"li kalmak ahlaksızlık, 14 yaşındaki çocuğun 40 yaşında bir adamla evlendirilip öldürüşünü nasıl açıklayabiliriz? Parmağa takılmış bir yüzük mü bu durumu ahlaklı ve meşru kılar? Gençlere ne gözle bakıyorlar? Bir kadınla bir erkek yanyana geldiğinde neden akıllarına sadece cinsellik geliyor? Bence bu tarz çıkışların nedeni bastırılmış duyguları.

Cihan: Bu açıklamanın hukuken nasıl bir görünümü olduğunu en son Manisa'da polislerin eve gelip ceza kesmesinden anlayabiliriz. Kabahatler Kanunu'nun ilgili maddesine dayanarak; gürültü kirliliğini bahane ettiler. Buradan bunun anayasal bir dayanağı olmadığını anlıyoruz. Daha çok orada yaşayan apartman sakinleri rahatsız ediyorlar süsü veriliyor. Bu açıklama hukuken değil, siyaseten tartışılabilir çünkü hukuki olarak altının doldurulamayacak olduğu ortada.

Neden böyle bir açıklama yapılmış olabilir, bu bir suni gündem yaratma çabası mıdır?

Cihan: Evet böyle düşünülebilir, bundan önce de bu tarz açıklamalar hep toplumsal olarak büyük infialler yaratan olayların üzerine geldi. Mesela Roboski katliamından sonra kürtaj tartışmaları ol-

muştu. Şu anda gündemde net bir şey de yok. Gezi'nin intikamı olarak görülebilir aslında. Valinin açıklamaları da "Öğrenciler toplanıyor, örgüt faaliyetleri yapılıyor" doğrultusunda gidiyor. Gençliğin "kandırıldığına" vurgu yapılıyor.

Bu konuya gelmişken, Türkiye Öğrenci Konseyi Başkanı Nihat Buğra Ağaoğlu da katıldığı bir yayında "terör evleri"ne vurgu yapmıştı. "Bırakalım da üniversitelerde bu terör örgütleri daha çok mu yapılınsın?" cümlesini kullanmıştı.

Cihan: Somut olarak baktığımızda onların tabiriyle "terör evleri"ne yönelik bir müdahale görünmüyor. Muhafazakar bir bakış açısıyla kadın ve erkeklerin aynı evde kalmasından rahatsız oluyorlar. "Kadınlar erkekleri çekerek onları örgüt batağına sürüklüyor" gibi açıklamaları da vardı daha öncesinde.

Artık ev sahipleri ya da komşular muhbir görevini görmeye başladılar. Bu durumun toplumumuzdan kaynaklı, kadınlara şiddet olarak geri döneceğini de biliyoruz. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Bahar: Ben öyle olduğunu düşünüyorum. Bunlar tamamen gençliğe kendi ahlak anlayışlarını empoze etmeye çalışmaktır. Kendi deyimleriyle "dindar gençlik" yetiştirme çabasıdır.

Cihan: Tabi ki bu durum özellikle kadınlar üzerinde bir baskı yaratacak. Aslında kendi siyasi kitlesine de bir çağrı, mevzileri sıklaştırma mesajı niteliğinde bu açıklamalar. Çünkü görünür olarak daha çok komşular, site görevlileri şikayet etti, yazılar yazdılar. Ekonomik boyutu bile düşünülebilir. Evlilik kredileri veriliyor, üniversitede evlenmeye kredi borcunu silme şeklinde teşvik ediliyor, 26 yaşından önce evlenenlere 10bin liralık kredi verileceği, yurtlarda bedava kalma imkanı sağlayacakları dile getiriliyor. Bu evlenmeye teşvik niteliğindedir.

“Ahlak üzerine kanun şekillendirilemez”

Tayyip Erdoğan'ın en son ki “kızlı-erkekli” öğrenci evlerini hedef alan açıklamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Zeynep Kıvılcım: Bu konuya iki farklı açıdan bakıyorum. Birincisi benim de içinde bulunduğum, kampüs hayatının bileşenleri olan öğrenciler ve akademisyenler açısından değerlendiriyorum. İkinci olarak da bir kadın ve bir feminist olarak değerlendirebilirim.

Üniversite öğrencileri bugüne kadar birer özne ve reşit birey olarak görülüyordu. AKP tarafından bir baskı aracı olarak soruşturmalarla öğrencilerin üzerine gidiliyordu. Özellikle Gezi sürecinde de üniversite gençliği doğrudan hedef alındı. Çeşitli bahanelerle insanların özel yaşamları hedef gösterildi. Çadırlarda “kızlı-erkekli” kaldılar vs. söylemleri oldu.

Bu açıklamayla da üniversite gençliği üzerindeki baskının iyice arttığını görüyoruz.

Bir kadın olarak yeter artık diyorum. Sabah kalktığımda korkuyla soruyorum, bu açıklamalar acaba gerçek mi, Zaytung haberi mi diye. Açıklamada özellikle kadınların hedef alındığını düşünüyorum. Açıklamaların, müteceviz beyanların fikri düzeyde ele alınabilir bi yanı yok. Bir kadın olarak otoriterlik çizgisinin de aşıldığını düşünüyorum. AKP kadın bedenini bir kuluçka makinesi olarak görüyor hatta kadın bedeni üzerinde tasarruf hakkı iddia ediyor. Daha önce de AKP'nin bu gerici tavrıyla saldırıları olmuştu. “Her kürtaj bir Uludere'dir.” açıklamasıyla kadınların kürtaj haklarının elinden alınmaya çalışılması gibi. Kaç çocuk doğuracağımdan bunu ne şekilde yapacağıma kadar müteceviz, cüretkar bir tavır takınıyor Başbakan. Bu açıklamaların kadınların okuma oranını da düşürecek sonuçlara yol açacağını düşünüyorum, özellikle yatılı okullar açısından.

İzzet Mert Ertan: Hem konunun kendisi hem de tartışıldığı hukuki zemin oldukça problemlidir. İlk olarak üniversiteli gençlerin büyük bir çoğunluğu 18 yaşını doldurmuş, yani hukuken yetişkin olarak kabul edilen kişilerin kimlerle birlikte yaşayıp yaşayamayacağını denetlenmesi özel yaşamın korunması hakkına müdahale oluşturur.

Bu açıklamanın hukuki bir dayanağı var mıdır?

Zeynep Kıvılcım: Şuan zaten mevcut pek çok kanun, yönetmelik evrensel hukuka, AİHS'e aykırı olarak bulunuyor. Ama ben bunun AKP açısından zor olmayacağını düşünüyorum. Başbakan'ın sö-

Zeynep Kıvılcım -İ.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi

zünü bir yasa, bir talimat olarak algılayıp uygulamak için halihazırda bekleyen valiler, rektörler, bürokratlarla karşı karşıyayız. Onun için kanunlaşabilir mi, hukuki dayanağı var mı gibi sorular havada kalıyor. Başbakan'ın sözleri emir olarak algılanıyor. Ahlak üzerinden bir tartışma yürütülüyor. Kanunda, anayasada geçen ahlak ucu açık bir kavram zaten. Buna dayanak halihazırda toplumu, kadını, gençliği koruma argümanı olarak görülüyor. Ama iktidarın, devletin kendisi taciz, tecavüz ediyor. AKP'nin kolluk güçleri tarafından tacize, tecavüze uğrayan kadınlara dair bir çok örnek var. Yani ahlak üstüne kanun şekillendirilemez.

İzzet Mert Ertan: Durum Anayasa md. 58'de kaynaklanan yükümlülükleri çerçevesinde temellendirilmeye çalışılıyor.

AY md. 58'in 2. Paragrafı devletin gençleri koruyacağı alanlar olarak açıkça alkol, uyuşturucu, suçluluk, kumar ve cehaleti saymaktadır. Bunun yanı sıra “benzeri kötü alışkanlıklar” kavramını da kullanmaktadır. O zaman açıklanması gereken nokta kötü alışkanlıklar olarak görülen şeyin ne olduğudur. Eğer kötü alışkanlık olarak görülen şey aynı evde yaşayan insanların cinsel ilişkiye girmeleri ise, ki bu perspektifin kendisi başlı başına problemlidir bir zihniyet dünyasına işaret eder, hukuken önümüzde duran mesele cinsel ilişkinin hukuken bir kötü alışkanlık olarak kabul edilip edilemeyeceğidir. Anlaşılan o ki muhafazakar demokrat pozisyon bakımından rahatsız edici olan evlilik dışı cinsel ilişkidir. Bunun kötü bir alışkanlık olarak kabul edilmesiyse toplumun belirli bir kesiminin değer yargılarının toplumun bütününe uygulanmasıdır.

DEMOKRATİKLEŞME PAKETİ

- > “İleri demokrasi”den paket çıkamadı
- > Nefretin “tarihsel” boyutu
- > “Yaptığınız eylem kanuna aykırıdır, dağılmadığınız takdirde müdahale edeceğiz”
- > Bu “gözaltı” demokrasiyi “önlüyor”

“İleri demokrasi”den paket çıkamadı

Öncelikle bir Başbakan'ın basın açıklaması yoluyla kamuoyuna duyurduğu, yasal somut bir varlığı olmayan, iki dudağının arasından çıkan sözlere bakarak incelemeye çalıştığımız ve aslında bir basın metninden ibaret olan “demokratikleşme paketi”ne geçmeden, paket açıklanmadan 10 gün öncesine gidelim. 20 Eylül'de Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nin Yüksek İstişare Konseyi toplantısında konuşan TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Muharrem Yılmaz, demokratikleşme paketinden bahsederken gerçeklerin ortaya çıkarılmamasından yakınıyordu.

“...Yıllardır gerçekler ortada yok. Hrant Dink'in ailesinin umutsuzluk haykırılarına duyarsız kalmak mümkün değil. Türkiye'nin demokratikleşme paketini, yeni anayasayı, Kürt sorununun çözümünü konuştuğu bir dönemde, karanlıkta kalan bu acı olayları aydınlığa kavuşturarak, bu ağır yükten de kurtulması gerektiğini, bir kez daha belirtmek isteriz.”

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Erkut Yücaoğlu ise “ileri demokratik standartlar”ın yakalanması için “ifade özgürlüğü”nü öneme dikkat çekiyordu.

TÜSİAD üyeleri olan medya patronlarının, bu konuşmayı ayakta alkışlayıp “ifade ve basın özgürlüğü”ne verdikleri değeri “artık gerçeklerin ortaya çıkarılması” naralarıyla sona erdirirken, sırf iktidarın hoşuna gitmeyen şekilde gazetecilik yaptıkları ve aslında sadece işlerini yaptıkları için işten çıkarıldıkları gazetecileri unutmış olmaları, baştan itibaren kurmuş oldukları orta oyununun sadece bir parçasıydı.

Her gün tek bir matbaadan çıkıyormuşçasına, övgü dolu, aynı manşetlerle yandaşlıkta sınır tanı-

mayan, insanların objektif ve doğru haber alma kaynağı olması gereken gazetelerin patronları olan bu insanlar, gazetecilerin çalışma alanlarına müdahale edip kendi seslerinden haber yaptırırken “basın özgürlüğü”ne verdikleri önemin gereğini yerine getiriyorlardı anlaşılır.

Ayrıca Başbakan'ın “Türkiye, artık geri döndürülemez biçimde demokrasi istikametinde ilerlemektedir. Bu paket, işte bu ilerleyişin çok mühim, tarihi bir aşamasıdır” sözleriyle başladığı ve “demokrasi paketi”ni açıklayacağı toplantı salonuna, bu tek kaleminden çıkan medya grupları alınırken, bazı basın ve yayın kuruluşlarına Başbakan tarafından akrediteasyon engeli uygulandı.

Paket açıklandığında yine tüm gazeteler övgü dolu manşetlerle çıktı. Fakat paket ne basını özgür bırakıyordu ne de tutuklu gazetecileri. Ama Başbakan “...paketimizin, ekonomimiz için hayırlara vesile olmasını Allah'tan niyaz ediyorum.” diyerek TÜSİAD'a selam gönderiyordu sunumunun başında.

Şimdi pakette neler “yok” inceleyelim: Paran kadar “konuş”!

Başbakan'ın “Yapacağımız yasal değişikliklerle, özel okullarda farklı dil ve lehçelerde eğitimin önünü açıyoruz” diyerek duyurduğu ve temel bir hak olan “anadilde eğitim” hakkının özel okullara hapsedilmesi, AKP'nin Kürt halkının taleplerine ve sorunun çözümüne dair gerçek niyetini gözler önüne sermiştir.

Paketin açıklandığı toplantının başında sürekli eşitlik vurgusu yapan ve “Biz 76 milyonun iktidarıyız. Artık Türkiye'de, vatandaşın ihtiyaçlarına, taleplerine, çığılığına, feryadına kulak tıkayan, vatandaşı asimile eden, taleplerini reddeden, ihti-

yaçlarını inkar eden bir devlet anlayışı yoktur" sözlerini dile getiren Tayyip Erdoğan'ın anadilde eğitimi özel okullarda serbest bırakması, eşitsiz uygulamalarının en net görünür hali oldu. Çünkü bu haliyle yoksul Kürtlerin anadilde eğitim hakları engellenmiş olmakla beraber "insanlıktan ötürü var olan bir hak" parayla pazarlık konusu edilmiştir. Zaten barınmadan, ulaşım, sağlığa kadar bütün temel hakları paralı hale getiren AKP'nin anadilde eğitim hakkını paralı hale getirmesi şaşılacak bir durum değil.

Bunlarda yetmemiş özel okullarda bile anadilde eğitim verilmesi şartlara bağlanmıştır. (Bu özel eğitim kurumlarında eğitim ve öğretimin yapılacağı dil ve lehçeler Bakanlar Kurulu'na tespit edilecek ayrıca bu okullarda da belli dersler Türkçe olacak.)

Klavyelere özgürlük!

Başbakan'ın "Yapacağımız bir başka düzenlemeyle, Türk Ceza Kanunu'nda, belirli harflerin kullanılmasından dolayı var olan cezai müeyyideyi kaldırıyoruz, klavyelere özgürlük getiriyoruz" diyerek serbest bıraktığını duyurduğu ve fiilen kullanılan "q, w, x" harflerine getirdiğini iddia ettiği özgürlükten bahsederken, sırf bu harfleri kullandığı için tutsak olan gazeteci ve siyasetçilerin "suç"ları konusuz kalmıyor mu?

Anlaşılan özgürlük sadece klavyelerle sınırlı kaldı. KCK tutukluları hakkında bir düzenlemeye gerek görülmedi!

Ayrıca "farklı dil ve lehçelerde siyasi propaganda hakkı" zaten yıllardır Kürt halkı-Kürt siyasetçileri tarafından fiili olarak uygulanmaktadır. Keza eş başkanlık uygulamasının önünün açılmasının da bir anlam ifade etmediği açıktır; zaten yıllardır bazı siyasi partiler fiili olarak eş başkanlığı kullanıyorlardı. Fakat Tayyip Erdoğan bunları bir lütf gibi gösterip "ileri demokrasi" şovuna devam etmiştir.

Ya güneş çıkmazsa?

Başbakan'ın sunumunun başında "paketin hazırlanmasında koordinasyon görevi" yaptığını savunduğu ve bu yüzden teşekkür bir borç bildiği Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, paketin demokrasi adına halkın talepleri doğrultusunda mı, yoksa "düzen ve güvenlik" merkezli mi oluştuğunu gözler önüne seriyor. Bu saptamayı somutlaştırmak için pakette geçen ve yasallaşması planlanan 2911 sayılı yasada değişikliği öngören düzenlemeye bakmak yeterlidir. Pakete göre, açık yerlerde yapılacak toplantılar "güneş batmadan önce dağılacak şekilde" düzenlenecektir. Hükümet Komiserliği yerine kurulacak olan kurul ise, toplantının amacının dışına çıktığı veya "düzen içinde gerçekleşmesinin imkansız olduğunu" gördüğü durumda, dağılma kararı alacak ve durumu kolluk amirine bildirecektir. Görüldüğü üzere düzenlemede yer alan ve "toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı"ni kısıtlayabilecek

muğlak ifadelerin yer alması, mevcut anayasal hakkın kısıtlanması anlamındadır.

Pakette Alevilerin eşit yurttaşlık taleplerine dair hiçbir düzenleme olmamakla beraber, Alevilere yönelik tek düzenleme Nevşehir Üniversitesi'nin adının Hacı Bektaş-ı Veli olarak değiştirilmesi.

Bilindiği gibi Diyanet İşleri yaptığı bir açıklamada, Cem evlerinin ibadethane olmadığını ve Müslümanların bir tane ibadethaneleri olduğunu, onun da cami olduğunu vurgulamıştı. Uzun zamandır Alevi yurttaşların tepkisine neden olan bu açıklamadan sonra beklenti ve talep "Cem evlerinin yasal statüye kavuşturulması" idi.

Buna rağmen "inanç özgürlüğü"ne sürekli atıfta bulunan Başbakan "Ayrımcılıkla daha etkin mücadele etmek için, ceza miktarlarını artırıyoruz. Kişinin, inançlarının gereğini yerine getirmesi dolayısıyla, belli haklarını kullanmasını, belli haklardan yararlanmasını engelleyenleri ceza kapsamına alıyoruz" diyerek, pakette yine bir kesime "inancında özgürlük" getirdiğini göstermiş. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yaptığı bu açıklama, toplumun bir kesiminin inancına müdahale şeklidir ve bu yönüyle planlanan düzenleme doğrultusunda suç niteliği taşımaktadır.

Tapuları iade ettik, demokratikleştik

Pakette Mor Gabriel Kilisesi arazisinin, vakfa iadesi öngörülüyor ve bu şekilde Süryani vatandaşlara büyük bir haklarının teslim edildiği iddia ediliyor.

Önceden devletin, haksız bir şekilde el koyduğu manastır arazisinin vakfa iade edilmesi anlaşılabilir bu durumun "demokratikleşme paketi"nde ne işi var? Bu bir demokratikleşme adımı mıdır?

Ne olursan ol bana oy ver

Pakette seçim sistemine dair 3 alternatiften bahsediliyor. (Reform diye sunulan ve seçim sistemi için 1. alternatiftin "aynı sistemin sürdürülmesi" olması da ilginç bir mantık hatasıdır.) Mevcut sistemin devamı, barajın yüzde 5'e indirilmesi ve seçim çevrelerinin her biri 5 milletvekili seçecek şekilde düzenlenmesi, ya da barajın tamamen kaldırılması ancak buna karşılık her seçim çevresinden tek milletvekilinin (yani en çok oyu alan adayın) seçilmesi. Sonuncusuna dar bölge, 5'li gruplandırmaya daraltılmış bölge deniyor.

Dar bölge sistemi, seçim sonuçlarına göre sadece en çok oyu alan partiye yarayacak fakat diğer partilerin eksik temsiline yol açacak bir sistemdir. Daraltılmış bölge sistemi de, dar bölge kadar olmasa da aynı doğrultuda etki gösterecektir.

Gerek toplumun bazı kesimlerinin oylanması için ufak rötüşlerin yapılması gerekse sunulan üç seçim sisteminin en çok oyu alacak partiye yaraması bunun bir "demokratikleşme paketi" değil "seçim paketi" olduğunun göstergesidir.

Nefretin "tarihsel" boyutu

Demokratikleşme paketiyle gündeme gelen nefret suçunun, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yasallaşma sürecine gidilmesi bir hayli geç kalınmış bir faaliyettir. Heyecanla beklenen ve belli kesimlerin çıkması için uzun zamandır mücadele yürüttüğü nefret yasasının, bu özellikleri de düşünüldüğünde demokratikleşme paketinin en dikkat çeken bölümlerinden olması boşuna değil.

Bir kişiye veya gruba; ırk, etnik/millî köken, dini inanç veya inançsızlık, dil, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsel kimlik, fiziki veya zihinsel engellilik, yaş gibi nedenlerden duyulan önyargı yüzünden kişilerin maddi- manevi varlıklarına karşı işlenen suçlara "nefret suçu" adı verilmektedir. Nefret suçlarının hukuki düzeyde tanınması için daima iki unsur bir arada bulunduruyor olması gerekir. Birinci unsur önyargı, ikinci unsur ise maddi- manevi şiddettir.

Nefret suçlarını diğer suçlardan ayıran en önemli özellik suçun önyargılı bir motivasyonla işlenmesidir. Örneğin; önyargı veya düşmanlıkla bir kimseye karşı kasten yaralama suçu işleniyor. Kasten yaralama, yasalarda düzenlenmiş ve cezai yaptırım gerektiren bir suç tipidir. Önyargı motivasyonu ile işlenerek nefret suçunun diğer unsuruna da sahip oluyor. Bu durumda kasten yaralama suçu aynı zamanda bir nefret suçu da olur ve bu kapsamda değerlendirilerek cezaya hükmolunması gerekir.

Bu tanımdan yola çıktığımızda görüyoruz ki nefret suçlarının tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Ezen- ezilen ve ötelenen ilişkisi üzerinden temellenip çeşitli şekillerde, yerlerde ve zamanlarda ortaya

çıkmıştır. Tüm dünyayı derinden sarsan örneklerinden birisi Hitler'in Yahudi soykırımı, bir diğeri ise daha yakın tarihte Bosna ve Ruanda'da gerçekleşen katliamlardır. Bir diğer örnek ise daha da yakın tarihten... 11 Eylül saldırısının kendisi, bir nefret suçu olmasıyla birlikte sonrasında radikalleşen düşüncelerin din üzerinden hedef aldığı Müslüman ya da Ortadoğu kimlikli kişiler de nefret suçlarına maruz kalmıştır.

Türkiye'den nefret manzaraları

Ülkemiz tarihine baktığımızda hala kanayan birer yara olan 1993 Sivas Katliamı ve 2007 Hrant Dink cinayeti, 2007'de Malatya'da Zirve Yayınevi çalışanı üç kişinin "İncil dağıttıkları" gerekçesiyle boğazlarının kesilerek öldürülmesi, kilise- manastır din insanlarının maddi- manevi şiddete maruz kalması farklı etnik, dini gruplar ve azınlıklara yönelik nefret suçlarına çarpıcı birer örnektir.

Yine ülkemizde etnik köken nedeniyle işlenen nefret suçuna bir örnek olarak; 75 sağ görüşlü öğrencinin Antalya'daki 3 Kürt öğrenciyeye saldırması ve polisin saldırıya uğrayan öğrencilere "PKK üyesi" olup olmadıklarını sormasını verebiliriz.

Şu an milletvekili olan fiziksel engelli Şafak Pavay'in İstanbul Beyoğlu'nda otopark mafyası olduğu iddia edilen kişiler tarafından dövülüp protez olan kolu ve bacağı sağa- sola fırlatılıp hastanelik edilmesi ve yaşadıklarından dolayı şikâyetinde bulunan Pavay'in polis tarafından "Sakat insansın gece vakti ne işin var dışarıda" denilerek hakarete uğraması, fiziki engelliliğe dayalı nefret suçlarına bir örnektir.

Farklı siyasi görüşten kişilere yapılan nefret suç-

larına, 2005'te Trabzon'da çıkarılan "bayrak yakılıyor" söylentisiyle 2 bin kişinin aslında çocukları tutuklu ailelerle dayanışma adına, F Tipi cezaevlerini protesto etmek için bildiri dağıtan 4 üniversite öğrencisine linç girişiminde bulunması örneği verilebilir.

Cinsel yönelim ve toplumsal cinsel kimliğe dayalı nefret suçları ise gündün güne artmaktadır. LGBTİ (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseksüel) bireylerinin maruz kaldığı tehdit, taciz, yaralanma ve çoğu kez öldürülme haberleri gündemimizde dahi kendine yer bulamamaktadır. Türkiye'de kayıtlara geçmiş töre cinayetlerinin ilk eşcinsel kurbanı olması sebebiyle gündemimize girme şansını elde edebildi Ahmet Yıldız. 15 Temmuz 2008 yılında öldürülmeden 9 ay önce ölümle tehdit edildiği için savcılığa koruma talebinde bulunmuştu üstelik.

LGBTİ bireylerin maruz kaldıkları tehdit, taciz, yaralanma ve öldürülmeler ne kadar gündemimizde yer almıyorsa; kadınlara yönelik aşağılayıcı ve saldırgan yaklaşımlar da kendisine o kadar yer buluyor. Hemen her gün ana akım medyada kadın bedeni üzerine tartışan bir grup "adam" görmek mümkün. Bazen tecavüz kurbanı kadınları dillerine doluyorlar, bazen hamilelerin göbeklerini! Yakın zamanda dillerinde Gözde Kansu'nun dekoltesi örneğini gördük. Hüseyin Çelik'in Kimsenin kıyafetine karışmadıklarını iddia ettiği konuşmasının sonrasında yapmış olduğu bu açıklama cinsiyet kaynaklı nefret söylemine güncel bir örnektir.

Nefretin pozitif hukuk içine girmesi

Uzak ve yakın tarihin bu gibi örneklerle dolu olmasına karşın bu suça ilişkin yasal düzenlemeler oldukça yenidir. ABD'nin geniş halk kitlesinin göçmen olması, tarihinde yerli halka uygulanan hak ihlalleri, kölelik uygulamaları ve Afro- Amerikalıların buna karşı olan direnişi nefret suçlarına ilişkin ilk tartışmaların 1960'ta ABD'de başlamasına neden olmuştur. Nüfusu çok farklı ülkelerden, etnik yapılardan, din ve mezheplerden gelen göçmenlerden oluşan ABD'de, nefret suçu tanımında temel olarak renk, ırk ve din farklılığı esas alınmıştır. Bir göçmen ülkesi olan ABD, bir üst kimlik oluşturarak, en büyük problemi olan ırkçılık ve ayrımcılığa karşı böyle bir tanımla yola başlamıştır. Bunun sonucu olarak ilk kanun çalışmasında bugün nefret suçlarında önemli bir yer tutan cinsel yönelim, bedensel engel vs. durumlar göz önüne alınmamıştır.

1990'lı yıllardan itibaren nefret suçları Avrupa'da tartışılmaya başlanmış; cinsiyet ve cinsel yönelim temelinde gerçekleştirilen saldırıların da

nefret suçu kapsamına alınması nefret suçlarıyla mücadeleyi bir ileri evreye taşımıştır. Nihayet, gelen son aşamada Avrupa 2001'den bu yana nefret suçlarını 'siyasi motifli suç' olarak kabul etmektedir. 1 Ekim 2007'den itibaren ise ABD'de yeni "İrk ve Din Nefreti Yasası"nın yürürlüğe girmesiyle birlikte nefret kavramı bağımsız ve apayrı bir suç haline gelmiştir. Daha önce nefret ve önyargı motivasyonu kavramları normal bir suçu ağırlaştırıcı bir faktör olarak sayılırken ve normalden daha fazla ceza tayin edilirken; yeni düzenlemede nefret ve önyargı motivasyonu ile işlenmiş suçlar nefret suçu olarak kabul edilip cezası nefret yasası kapsamında hükmedilmektedir.

Kimlerden nefret edebilirsiniz?

Ülkemize göz attığımızda ise 30 Eylül 2013 günü Nefret Yasası'nın Taslağını Başbakan Erdoğan: "Herhangi bir kişi veya grubun ya da o kişi veya grupla bağlantılı bir kişi veya grubun, kişi veya grubun ait olduğu ırk, milliyet, etnik köken, renk, dini inanç veya inançsızlık, siyasi görüş, dil, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, fiziksel veya zihinsel engellilik, sağlık durumu veya yaş nedenleriyle TCK'da belirtilen suçlardan birine hedef olması halinde suçun failinin cezası daha da artacaktır" sözleriyle duyurdu.

Birçok Avrupa ülkesinin kanunlarında yapılan 'nefret suçu' tanımdan daha ilerici bir tanım olan bu tanımla dindar olmamakla tinerici olmanın farklı olmadığını dillendiren, insanların inançsız da olabileceklerini tahayyül bile edemeyen Başbakan'ın ağzından duymak; AKP'nin kadın ve aileden sorumlu eski Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf'ın "eşcinsellik hastalıktır" sözleri henüz tazeyken eşcinseller lehine yasa çıkarılacağına duyurulması hepimizi şaşırttı. AKP'nin Sağlık Bakanı Recep Akdağ kendisine serzenişte bulunan bir işçiye "Gözlerin görmediği halde sana iş vermişiz" cevabını vermişken şimdi engellilere karşı nefret suçunun cezai müeyyidesinin olacağını söylemeleri size de mi inandırıcı gelmiyor? İnanmamakta haklısınız çünkü filler uçamaz.

Her geçen gün nefret söylemlerine bir yenisini ekleyen Tayyip Erdoğan ve kurmaylarının böyle bir yasa çıkaracağını düşlemek fillerin uçabileceğini düşlemek gibi hayatın olağan akışına aykırı. Onayından geçtikten sonra salonda kendisine yer bulabilen kameraların karşısına geçip yaptığı: "Belirli suçlar, kişinin, dili, ırkı, milliyeti, rengi, cinsiyeti, engelliliği, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini veya mezhebi nedeniyle işlenirse, cezası daha da ağırlaşacak" açıklamasını yeterli buldu Başbakan. Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yılmaz Esmer'in 2009 yılında hazırladığı 'Radi-

kalizm ve Aşırıçılık' adlı araştırması kapsamında 34 ilde 1715 katılımcıya sorulan 'Kiminle komşu olmak istemezsiniz?' sorusuna katılımcıların %87'si eşcinseller diyerek eşcinselleri listenin başına taşımışlardı. Eşcinselleri ise hemen arkadan katılımcılardan %66'sının cevabı olan 'hiçbir dine inanmayanlar' takip etmektedir. Hal böyleyken toplumda ezilen ve ötekileştirilen kesimleri koruması gereken yasanın taslağında inançsızlara yer verilmemiş; inançsızlığı kapsamamasına rağmen sadece 'din' kavramı kullanılmış ve sorun yargıçların yorumuna bırakılmıştır. Türkiye'de 2000-2010 yılları arasında işlenen nefret suçlarının %23'ü cinsel yönelim, cinsel kimlik nedeniyle gerçekleşirken ki cinsel yönelim ve cinsel kimlik uluslararası insan hakları hukukunda koruma altına alınmıştır, yasa taslağında buna dair bir önlem yok.

Nefret suçlarına karşı gerçek mücadele

AİHM dünyanın hemen her yerinde nefret suçlarının en önemli tarafı konusunda olan eşcinselleri hedef alan söylemleri değerlendirdiği Vejdeland/İsveç davasında: "Mahkeme, kine tahrik etmek için mutlaka şiddet kullanmaya veya diğer türden suçları işlemeye yönelik bir çağrıda bulunması gerekmediği yönündeki görüşünü tekrar eder, kişilere yönelik olarak, onları aşağılamak ve alay etmek suretiyle bir saldırı gerçekleştiğinde veya toplumun içindeki belli bir grubun karalanması söz konusu olduğunda, ifade hürriyetinin bu sorumsuz kullanımları, yetkilileri ırkçı söyleme karşı harekete geçirmek için kâfi olmalıdır. Bu bakımdan mahkeme altını çizerek belirtir ki cinsel yönelim temelinde gerçekleştirilen ayrımcılık 'ırk, köken ve renk' temelinde gerçekleştirilen ayrımcılıklar kadar ciddidir" ifadesinde bulunmuştur. Mevcut çifte standartlar, şiddetin bazı formlarına diğer şiddet türlerine kıyasla daha az ilgi gösterilmesini ve bunlara karşı daha az korunmanın hak edildiği düşüncesini doğurur. Bu her fırsatta eşit ve kapsayıcı olduğunu iddia eden AKP'nin söylemleriyle fiillerinin birbirini tutmadığını göstermektedir. Her türlü nefret temelli şiddete yönelik gerekli önlemleri almadan ayrımcılıkla mücadeledeki yükümlülükler yerine getirilemez. Toplum üyeleri arasında olması gereken eşitlik idealini zedeleyen nefret suç-

larına karşı etkin bir mücadele bu suçların sosyal olarak kabul edilmediğinin göstergesi olarak ceza kanunlarında yaptırıma bağlanması etkin ve etkili soruşturma ve kovuşturma yapılması ile mümkün olur. Erken yaşlarda edinilmeye başlayan önyargılara karşı okullarda ders koyulmalı; etkin ve etkili soruşturma ve kovuşturmanın yapılabilmesi içinse yargıçlar, savcılar ve kolluk güçleri bu konuda eğitilmelidirler. En önemli adımlardan birisi ise siyasi-lerin başta oy motivasyonu olmak üzere hiçbir sebeple nefret söylemlerinde bulunmamasıdır.

“Yaptığınız eylem kanuna aykırıdır, dağılmadığınız takdirde müdahale edeceğiz”

Gezi eylemleri boyunca birçok kez şahit olduk. Kolluğun halka yönelik: “Yaptığınız eylem kanuna aykırıdır, dağılmadığınız takdirde müdahale edeceğiz” türden anonslarına ve bu anonslar yapıldığı sırada polis karşısında bazen kendisine karanfiller atan bazen de gezi parkında evlenmek isteyen insanlar vardı. İsyan süresince bu anons ve devamında birçok absürt halle karşı karşıya geldik. Esasında eylemlerin başlaması, halk tarafından benimsenmesi ve tepki almak durumuna gelmesinde; az önce belirttiğimiz gayet nüktedan, estetik anlayışlarla ortaya koyulan eylemliliklerde dahi insanların katledilmek istemesine biber gazı kullanılması, birçok kez isabet alınarak insanları ölüm kastiyle saldırmaları yani insanların toplanmalarına, bir araya gelmelerine özünde düşünce kanaat belirtmek, kamuoyu yaratmak istemelerine ve bunların kendisinde cisimleştiği ve düşünce özgürlüğünden bağımsız düşünülemez olan hukuki anlamda ifade edilecek olursa toplantı

ve gösteri yürüyüşü özgürlüğünün hedef alınması söz konusu.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğünü pozitif hukuk literatüründen bağımsız olarak kavramsallaştırmak ve üstüne kutsiyet atfedilen mutaassıp kanunlar haricinden bakılmamalı. En sade haliyle toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü, bireylerin düşüncelerini açığa vurmak amacıyla toplanabilmelerini ve yürüyüş ya da başka yöntemlerle gösteri yapabilmelerini öngören özgürlüktür. Halkı seçim sandıklarına hapsedilmesine karşı irade ortaya koymasının yegâne yoludur.

Türkiye’de mevzuat bağlamında

Anayasa’nın 34. maddesinde toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü özel ve açık olarak güvence altına alınmıştır: ‘Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri düzenleme hakkına sahiptir’ maddenin devamında ise: ‘Toplantı ve gösteri yürüyüşü ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir. Anayasa’da geçen kanun 2911 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüşü kanunudur. Kanun altı düzenleme ise; ‘toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanunun uygulanmasına dair yönetmeliktir.’

İç hukuktaki düzenlemelerin yanında, Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınmıştır. AY 90. maddesine göre: ‘Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletler arası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa’ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürür-

lüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası adlaşma hükümleri esas alınır' yani 2911 sayılı kanun ile İHAS (İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi) ve yorumu arasında bir çatışma çıkması halinde İHAS ve yorumunun uygulanması gerekmektedir. Ayrıca insan hakları evrensel beyannamesi ve BM medeni ve siyasal haklar sözleşmesi de ayrı ayrı güven altına alır.

Uygulamada 2911 sayılı kanun ve uygulaması düzenleme amacıyla çok sınırlama amacı güdüyor. Yasada idareye tanınan yetkiler (bildirim, izin yükümlülükleri, toplantı alanlarının tek tarafı belirlenme yetkisi) ve getirilen kategorik yasaklar (belli yerlerde toplantı yapılamayacağı) hakkın keyfi biçimde sınırlanmasına imkan tanımaktadır. Bu durum özgürlüğün esas, sınırlamanın istisna olduğu anayasal mantığın tersine çevrilmesine ve demokratik toplum düzeninin en önemli öğelerinden biri olan toplantı özgürlüğünün zarar görmesine neden olmaktadır. Şimdi hukuksuz bir şekilde yukarıda belirttiğimiz kategorik anlayışla sınırlandırılmaya çalışılan noktalara bakalım...

İzin mi yoksa bildirim mi?

Anayasanın 34 maddesi bu hakkın izin alınmaksızın kullanılacağı yönündedir. 2911 sayılı kanun 10. maddesine göre; toplantı yapılabilmesi için, düzenleme kurulu üyelerinin tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılmasından en az 48 saat önce ve çalışma saatleri içerisinde valilik veya kaymakamlığa verilmesini öngörmüştür. Bu bildirim yapma nedenini, zımni anlamda bir tür izin istemi değil; toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının gerektiği şekilde güvence altına alınması talebidir. Yani yetkili makamların eylemin sorunsuz bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla olduğu kabul edilmelidir.

Mekânsal sınırlamalar

2911 sayılı kanununun 6 ve 22 maddelerinde ki mekânsal yasaklar sınırlamalar söz konusu. 6 madde vali ve kaymakamlara toplantı ve gösterilerin yapılacağı yerlerin belirlenme, 22 madde ise parkları genel yolları içine alan genel birer yasaklama getiriyor. Bu hükümlerin sınırlayıcı bir şekilde kavranması, İHAS'a ve Anayasa'ya aykırılık yaratır. Çünkü parklar, yollar veya valilik kararıyla toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılacak mekanlar listesinde bulunmayan meydanlar, normal şartlarda kamuya açık alanlar değil midir? Özel olarak bazı mekanlarda yasak getirmek demokratik toplumda gerekli olmadığı gibi bu yasakların keyfi idarecilerle hakkın özüne dokunması içten bile değil. Mesela bir parkta (Gezi Parkı) konuyla ilgili aleyhte bir mahkeme kararı olmasına rağmen, ani bir kararla ağaç kesilmesine karşı eylem doğal olarak parkta olacaktır.

Taksim yasağını da bu çerçevede değerlendirilmek gerekir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne müdahaleler

Anayasaya göre toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla sınırlandırılabilir. Ancak Danıştay'ın da bir kararında belirttiği gibi bu sebeplerden birisinin varlığının somut ve kabul edilebilir kanıtlarla ortaya konulmuş olması gerekir. Anayasada belirtilen bu sebeplerin gayet yoruma açık, soyut ve idare tarafından olumsuz kullanılabilmesi görülüyor. Gezi eylemleri sürecinde Muammer Güler eylemlere katılanların yasa dışı hareket etmiş olacağını, kolluğun güç kullanmasıyla karşı karşıya kalacaklarını ve terör örgütü muamelesi yapılabileceğini söyleyebiliyor. Buradan keyfiyetin ne derecede olduğunu anlayabiliyoruz.

Anayasa mahkemesi ve Türkiye yüksek yargısına göre 2911 sayılı kanuna uygun olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde müdahale yetkisinin kullanılacağı kanaati var. Ancak daha önce de ifade edildiği gibi 2911'in zaman, mekân, bildirim konularında getirdiği sınırlamalar İHAM içtihatlarıyla uyumlu değildir. Bu durumda ülkedeki göstericiler için hukuka göre kanunsuz olan lakin aslında hukuka uygun olan hakkını kullanırken kolluğun zor kullanımı ile karşılaşmakta.

Bir olayda, bahsi geçen sebeplerden birinin bulunması idareye veya kolluğa müdahaleyi gerçekleştiren, her türlü eylemde bulunma yetkisi vermez. Ülkede gördük ki eylemcilere her türden şiddet hat safhada uygulandı. Müdahale noktasında karşımıza kolluğun yetkisini aldığı PVSK ve müdahalenin sebebini oluşturan 2911'in 24. maddesi geliyor. Lakin burada da mevcut kanunlara dahi riayet edilmiyor. Kolluk güçleri (sivil polis de olsa) taş, pala vb. araçlar kullanamazlar. Sokak ortasında katliam (Ali İsmail Korkmaz) yapamazlar. Müdahalelerin hukuki boyutunu başkaca bir üslupla incelemek gerekirdi mesela orantılılıktan, yerindelikten bahsedebirdik lakin içinde bulunduğumuz koşullar bunu gerektiriyor.

Ayrıca AKP'nin hazırlığında olduğu önleyici gözaltı gibi bir çalışmaları olduğu biliniyor. Daha önce hâkim ve savcı talebiyle uygulanan önleme gözaltıları, kolluğun insafına bırakarak: "eylem yapma olasılığı olanları" hâkim ve savcı talebi olmaksızın, 12-24 saat gözaltına alınacak daha sonrasında ise hâkimler bu süreyi uzatabilecek. Bu uygulamayla hükümet kendisi açısından tehlikeli gördüğü tüm kesimleri ve özellikle de örgütlü insanların herhangi bir kanuni dayanak olmaksızın keyfi gözaltılarla özgürlüklerinin kısıtlanacağı anlamını taşır. Bu planlanan taslağa hukuksuz eleştirisi bile yöneltilemez çünkü bu fiili bir uygulama niteliği taşır.

Bu "gözaltı" demokrasiyi "önlüyor"

Üstünden vakit geçmesine rağmen, "demokrasi-nin" sürekli tartışıldığı memlekette; yeniden ve yeniden demokrasi paketi gündeme geliyor. Bu paketle beraber bir kez daha görüldü ki halkın taleplerinden uzak, insan haklarına aykırı, özgürlüğü kısıtlayıcı, korku ve sindirme politikalarıyla bir hukuk sistemi yaratılıyor. Yaratılan hukuk da polis eliyle uygulanıyor. Polis sayısı arttırılıyor, üniversitelerden stad-yumlara her yere polis yerleştiriliyor. Yani Türkiye koşar adım polis devleti haline geliyor. Atılan son adım ise polise 'önleyici gözaltı' yetkisi verilmesi.

Peki, 'Önleyici Gözaltı' ne demek? Mevcut hukuka baktığımızda görüyoruz ki CMK'ya göre gözaltı yetkisi savcıda. Tutuklama kararı ise hakim tarafından verilebilmekte. Düşünülen düzenleme ise polisi hem hakim yapıyor, hem savcı. Üstelik suç şüphesi yok, suç işleneceğine dair şüphe var. Bu da demek oluyor ki birey bir sebep gösterilmeksizin, fiil olmaksızın, hakim/savcı kararı aranmaksızın gözaltına alınıyor, keyfi gözaltıların yolu açılıyor ve de buna hukuki bir zemin oluşturuluyor. Bunun devlet tarafından yapılan savunması ise bu sistemin Avrupa'da da uygulanması: Ostendorf Davası.

Söz konusu olayın kahramanı Henrik Ostendorf şiddet geçmişi olan bir futbol fanatığı, karşı takıma fiziksel saldırıda bulunmaya hazırlanırken kadınlar tuvaletine saklanıyor ve harekete geçmek üzere olduğu anlaşılıp gözaltına alınıyor. AİHM'de "Başkalarının hayatı ve vücut bütünlüğü korunacaksa önleyici gözaltı olabilir" diyor ama Alman polisinin dayandığı yasada 'mahkeme önüne' çıkarma gibi bir amaç söz konusu değil. "Devlet, bir bireyi bir başka

bireyin işlediği suçtan, o kişinin temel insan haklarını ihlal ederek koruyamaz" diyor AİHM ve Almanya'yı mahkum ediyor. Türkiye'de bu yasanın çıkması durumunda bu yasanın genel kamu güvenliğinden ziyade toplantı ve gösteri hakkını fiilen ortadan kaldıracak şekilde kullanılacağı kuşkusuz. Hele ki polisin toplumsal olaylarda, gösterilerde, tutumu ortadayken...

Yürürlükteki sistem ise ortada! Sorunlu Terörle Mücadele Kanunu, ifade özgürlüğü gibi uygulanmayan anayasal haklar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası... Yasalar sorunlu, uygulama daha da sorunlu. Hukuk uygulamayan kolluğa yeni yetkiler vermenin sonucu ise olan hakların daha da kullanılmaz hale gelmesi. Bilindiği gibi idari kolluk ve adli kolluk ayrımı var. Gözaltı ve tutuklama meselesi ise bir adli kolluk meselesi. Önlemeye dair bir düzenleme ise idari bir mesele. Yani ardından soruşturma yürütülmeyecek, hukuk işlemeyecek. Fiilsiz, şüpheye dayalı başka bir tabirle polisin sezmesine bağlı bir hukuk var burada, güvencesiz. Usul güvencesi olmayacak. Prosedürde; hekime götürülmeniz, 24 saatte hakim karşısına çıkarılmanız, gözaltı kaydınızın yapılması ve avukatla görüşürülmeniz söz konusu. Önleme soruşturmasında ise mahkeme önüne çıkarılma gibi bir amacınız yok; kısacası hukuk güvenceniz yok. Avukat görüşmeniz 'muhtemelen' olmayacak, hakim karşısına zaten çıkarılmayacaksınız. Yakınlarınıza haber verilmeyecek, gösteriye, yürüyüşe, mitinge katılan kişinin ortadan kaybolması söz konusu olacak. Toplantı, gösteri, miting alanına 'giderken' gözaltına alınacaksınız ve Türkiye'de toplantı ve gösteri hakkınız bitmiş olacak.

Katiller şehir dışına!

20 Kasım'da Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmesi planlanan Ali İsmail Korkmaz davası, Eskişehir Valiliği'nin ve Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yazılı açıklamalarında dile getirdikleri "davanın nakli" istemi sonucunda, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün açıklaması ile Kayseri'ye taşındı.

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün "dava nakli" kararının gerekçesi ise "kamu güvenliği".

Eskişehir Valiliği'nin, Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne "davanın nakli" istemiyle gönderdiği yazıda gerekçe olarak, Ali İsmail Korkmaz'ın ölümünden sonra Eskişehir adliyesi önünde yapılan "adalet nöbeti" eylemi ve şehirde düzenlenen "adalet yürüyüşleri" gösteriliyor. Eskişehir Adliye binasının önünde yapılan "adalet nöbeti"nin kamuoyunu, Hakim ve Savcılarını etkilemeye yönelik olduğunu belirten Vali, "anayasal bir hak olan demokratik gösteriler" için ise yargıyı etkilediği ve "yargılamanın güvenliğini tehdit" ettiği açıklamalarında bulundu.

Ayrıca Ali İsmail Korkmaz davasına katılacak avukatları "terörist" ilan eden Vali avukatların, provokatif davranışlarla adli sürecin normal işleyişini sabote edeceklerini ileri sürdü. Yine Gezi direnişi sırasında İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde savunma görevleri için bulunan avukatlar darp edilip, gözaltına alınmışlardı. Savunma üzerinde kurulmaya çalışılan baskı davanın nakli gerekçesine konu edilerek yine kendini göstermiş oldu.

Bunun dışında Eskişehir'in coğrafi konumuna dikkat çeken Vali, Eskişehir'in kolay ulaşılabilir olması nedeniyle diğer illerden yoğun katılım olabileceğini dile getirerek, asıl amaçlarının davayı "halk"tan kaçırmak olduğunu göstermiş oldu.

Bu sebeplerle Eskişehir'in "güvensizliği"ne dikkat çekilirken, daha önce "güvenli" olduğu gerekçeyle Şerzan Kurt, Uğur Kaymaz davaları Eskişehir'e nakledilmişti. Eskişehir'in güvenliğini Ali İsmail için adalet isteyenler mi bozuyor yoksa sokak ortasında 19 yaşında bir genci 4'ü polis, 4'ü sivil olan "devletimize, polisimize yardım ediyoruz" diyerek, döverek öldüren bu insanlar mı?

Bu katliamda valisinden, emniyetine, kolluk güçlerinden, eli sopalı sivillere kadar sorumluluğu bulunan, ve aslında kamera görüntülerinin silinmesiyle kurtulabileceklerini zanneden katiller şimdi de şansı halktan kaçmakta görüyorlar. Ama Ali İsmail için adalet isteyenler dava nereye taşınırsa oraya gidecek, adalet nöbetlerini orada sürdürecekler. Ve Ali İsmail'in üniversite arkadaşları "üniversite unutmaz" diyerek katillerin peşinde olacak, arkadaşlarının hesabını soracaklardır.

www.aksakterazi.net yayında

- .Dergi arşivi
- .Sizden gelenler
- .Makaleler
- .Güncel haberler

AKP döneminde cinsiyet eşitsizliği: **AKP** cinsiyetçiliği koruyor mu?

Kadınlığı veya erkekliği meydana getiren fiziksel ve biyolojik etkenler cinsiyet olarak tanımlanır. Toplumsal cinsiyet ise kültürel ve sosyal olarak belirlenen cinsiyet rollerine karşılık gelir. Buna göre toplumsal cinsiyet ekseninde erkeklik ve dişilği belirlemede, doğuştan getirilen bedensel farklılıklara bağlanamayan tüm etmenlerin, fakat özellikle de sosyal ve kültürel etmenlerin, önemi vurgulanmalıdır.

Ataerkillik erkek otoritesine dayanan bir toplumsal düzene tekabül eder. Ülkemizde ataerkil bir düzenin hakim olduğu sosyolojik bir gerçektir ancak bu "erkek egemen" yapı kadın düşmanı politikaları düstur edinmiş AKP'de cisimleşmiştir. 11 yıllık iktidarı süresince AKP hükümeti soy ve hakiyet merakıyla erkeği üstün görmüş, kadını aşağılayan cinsiyetçi söylemleriyle dikkat çekmiştir. AKP'nin parçası olduğu neo-liberal ve muhafazakar sistemin en önemli dinamiklerinden biri bu ataerkil yapıdır. Üreme stratejilerine ilişkin çocuk sayısı tartışmaları, kürtajın yasaklanmaya çalışılması, hazırlanan kadın istihdamı paketi, "kızlı-erkekli" evlere müdahale edilmesi gündemi, üniversitede evlenenlerin kredi borçlarının silinmesinin öngörülmesi bunun en somut örnekleridir.

Cinselliği salt üreme güdüsü olarak gören, kadının kendi bedeni üzerindeki tasarruf hakkını reddeden, kürtaj ve sezaryeni kendi yaptığı Uludere

Katliamı'na benzeten AKP, bizlere atfedilmiş toplumsal cinsiyet rollerinden en ufak bir sapmaya bile tahammül edemiyor. Tayyip Erdoğan'ın "Kız mı kadın mı belli değil" ve "Ben kadın-erkek eşitliğine inanmıyorum" sözlerini hatırlayalım. Temsil ettiği zihniyet gereği kadını ikinci plana atan, kadınlığı saf annelikle özdeşleştiren, kurulan Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu'nun adına bile tahammül edemeyip gece yarısı operasyonu ile "eşitlik" kelimesini "fırsat eşitliği" olarak değiştiren bir Başbakan var karşımızda. Bildiğimiz üzere, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın adı da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirilmişti. AKP'nin bir bakanlıkta bile kadının adının geçmesinden rahatsız olduğu açık.

AKP'nin hukuku cinsiyetçiliği koruyor

Ülkemizde, hukukun gündem üzerindeki etkisi kadın sorununda da yakıcı bir şekilde hissedilmektedir. Artık bağımsız olmaktan oldukça uzak olan yargıda AKP'nin hukukunun işlediği su götürmez bir gerçektir ve AKP'nin hukuku kadını korumak şöyle dursun, kadın cinayetlerinin sorumlularını yargılamamakta, AKP yargısında tecavüzcüler mahkemelerce aklanmakta, şiddet yüzünden şikayetçi olan kadınların talepleri ciddiye alınmamaktadır. 2006 yılından beri Dünya Ekonomik Formu tarafından yayınlanan Küresel Cinsiyet Eşitsizliği raporunun verilerine göre Türkiye 5 yılda 17 sıra ge-

rilemiştir. Cinsiyet eşitsizliğinde Ermenistan ve Gürcistan'ın gerisinde kalmış, en kötü olan Katar, Mısır, Mali, İran, Suudi Arabistan, Benin, Pakistan, Çad ve Yemen gibi ülkelerin arasında yer almıştır. Görünen o ki AKP iktidarı süresince Türkiye'de cinsiyet eşitsizliği azalmamış, aksine, eskisine göre daha da kötüleşmiştir. Yani bugün cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldırma iddiasında olan yasalar da ataerkil ideoloji ile yapılandırıldığından ve kadının belli rolleri olduğu görüşünden kurtulamadığından başarılı olmamıştır. AKP'nin iktidar olduğu son 7 yılda kadın cinayetleri %1400 artmışken, günde 5 kadın erkekler tarafından öldürülürken Tayyip Erdoğan ve bakanları kadına şiddetin abartıldığını, kadına şiddetin algıda seçicilik olduğunu ve daha çok medyanın abarttığını iddia edebiliyor. Oysa biz biliyoruz ki geçtiğimiz yaz sürecinde 35 kadın öldürüldü, 24 kadın şiddete maruz kaldı, sadece eylül ayında 22 kadın erkekler tarafından katledildi. Kadın cinayetleri, anayasada da en temel hak olarak tanımlanmış yaşam hakkının ihlali anlamına geliyor ve kadını koruduğunu iddia eden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu ihlali görmezden gelirken, kadınların boşanmaması için ikna odaları kurmaya devam ediyor.

Özel hareket polisinin eşi Zehra Meral koruma talep ettiği halde eşi tarafından katlediliyor, Ankara'da Ezgi Özen 200 polisin tacizine, Ankara ve İstanbul'da 4 kadın polis tacizine ve çıplak arama işkencesine maruz kalıyor, ülkenin dört bir yanında erkekler kadınları taciz-tecavüz ediyor, katlediyor. Tüm bunlara gereken önlemleri alması gereken AKP hükümeti ise cinsiyetçi politikalarına devam ettiği yetmezmiş gibi hedef gösterici söylemlerle kadın düşmanı politikasını gözler önüne seriyor. Kürtajın yasaklanması tartışmaları sürerken Melih Gökçek gibilerin söylemlerini unutmak mümkün değil, Gökçek "Anası tecavüze uğruyorsa çocuk neden ölsün? Anası kendini öldürsün." diyerek tecavüzü meşrulaştırmaya çalışmış ve AKP'nin kadınlara olan bakış açısını gözler önüne sermiştir.

Kadın İstihdam Paketi kadınları eve hapsediyor

Veriler ortada olmasına rağmen AKP hükümeti cinsiyetçi iş bölümleri projeleriyle kadınları "esnek çalışma" adı altında eve kapatıyor. Son açıklanan Kadın İstihdamı Paketi'ne göre, paket yasalarsa 16 hafta olan doğum izni 18 haftaya çıkarılacak. Doğum borçlanması hakkı 2 çocuktan 3'e yükseltilecek. 0-1 yaş arasında çocuğu olan anne gece çalıştırılmayacak. Doğum izninin ardından ilk çocuk için 2 ay, ikinci çocuk için 4 ay, 3 ve üzeri çocuk için 6 ay yarı zamanlı çalışılıp tam zamanlı maaş alınacak. Çalışan annelere işe dönüş garantisi verilecek. AKP'nin neo-liberal eksenli politikaları açısından kadınlar sermaye için büyük bir önem taşıyor. Kadın bedeni sermaye için doğurganlık işlevi ile eşsiz bir anlam ve önem kazanmakta bu nedenle de her daim kontrol altında tutulmaya çalışılmaktadır. Ev içi emeğe sı-

kıştırılan kadınlar artık esnek ve güvencesiz çalışma düzeneklerine dahil olarak işçi haline gelirken aslında ev içindeki ikincil konumları ile çalışma hayatına dahil oluyor. Kadının evdeki yükünü hafifletmek konusunda herhangi bir adım atılmadığı gibi, kadına yönelik pozitif ayrımcılık sağlayan yasaların kaldırılması da söz konusu.

Son hamle: "Muhafazakar demokratlık"

En son açıklamalarında ise üniversite gençliğine, özelinde de kadınlara saldırmayı hedef bilen Erdoğan ve şürekası önce kadının adının geçmediği Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan evlenen üniversitelilere kredi verileceğini duyurmuş, daha sonra da Gençlik ve Spor Bakanlığı evlenen üniversitelilerin öğrenim kredi borçlarının silineceğini, hatta yurtlarda parasız kalınabileceğini açıklamıştır. AKP bu politikalarla kendi "ahlak anlayışı"na uymayan gençliği baskı altında tutabileceğini zannetmektedir. Kadının tüm hayatını, bedenini "muhafazakar demokratlık" kılıfıyla kontrol altına almaya çalışmaktadır.

Son dönemde en yakıcı olan açıklama ise Tayyip Erdoğan'ın AKP'nin Kızılcahamam kampının son gününde yaptığı açıklamadır. Erdoğan, "Üniversite öğrencisi genç kız, erkek öğrenci ile aynı evde kalıyor. Bunun denetimi yok. Muhafazakar demokrat yapımıza bu ters. Vali Bey'e bunun talimatını verdik. Bunun bir şekilde denetimi yapılacak." diyerek "muhafazakar demokrat" gibi anlamsız bir tanımın arkasına gizlenmeye çalışmış, kadına dair gerici bakış açısını ve kişilerin yaşam hakkına ve özel hayatın gizliliğine duyduğu "saygıyı" bir kez daha ortaya koymuştur. Bu çıkışı ile bir kez daha hem kadına, hem insanların yaşamına saldıran Erdoğan, "dervişin fikri ne ise zikri odur" sözünü akıllara getirmektedir.

AKP'nin "ileri demokrasi"si her gün 5 kadın öldürüyor

AKP son dönemde ortaya attığı demokratikleşme paketiyle de birlikte 11 yıldır iddiasında olduğu "ileri demokrasi" yi ne yazık ki kadınlara bir türlü bahsedememiştir. Her geçen gün kadına yönelik şiddet, taciz, tecavüz ve cinayet artmaktadır, kadın hakları görmezden gelinmekte; kadınlar "ikinci sınıf insan" konumuna getirilmeye çalışılmaktadır ve AKP iktidarı bu algının baş savunuculuğunu sürdürmektedir. Kadının kimliği ve bedeni üzerinden politikalar yürüterek toplumda çatışmalara yol açacak söylemlerde bulunan, demokrasi paketini sanki bir lütufmuşçasına açıklayan AKP, kadınlara olan borçlarını da unutmamalıdır: Kadın cinayetlerinin insanlık suçu olduğunu kabul ederek, bu cinayetlerin ve kadına yönelik şiddetin engellenmesi için her tür önlem geliştirilmeli, sığınma evlerini yaygınlaştırılmalıdır. Cinsiyet eşitliği hem kanun önünde hem de uygulamada fiilen sağlanmalı ve pozitif ayrımcılık ilkesi esas alınmalıdır.

BENİM

BEDENİM

DEKOLTEM

HAYATIM

AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik Beyaz TV'de katıldığı bir programda "Demokratikleşme Paketi"ni değerlendiriyorken, kimsenin kıyafetine karışmadıklarını hemen akabinde ise "Dün bir kanaldaki yarışma programında sunucu öyle bir kıyafet giymiş ki olmaz bu yani. Kimseye karıştığımız yok ama çok aşırı. Dünyada da olmaz" şeklinde sunuculardan yakınarak, paketin ne denli demokratik olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi. Perdeler değişse de sahne hep aynı. Yine bir erkeğin kadın hayatı ve bedenine müdahalesi gündeme oturdu. Çelik'in isim vermeden bahsettiği program, cumartesi günleri yayınlanan yarışma programlarından tek kadın sunucuya sahip olan Veliht'di. Ertesi gün ana akım medyada Gözde Kansu hedef gösterilerek adeta Çelik'in ekmeğine yağ sürüldü. Yanlı medyada açıklama, etiket bularak lanse edildi. Medyanın yıllardır sürdürdüğü sansürün, gezi direnişiyle ifşa edilışinden sonra neye ve kime hizmet amaçlı haber yapıldığı herkes tarafından biliniyor artık.

Ne tesadüftür ki Hüseyin Çelik'in sözlerinden sonra ATV kanalı, Gözde Kansu ile yollarını ayırdığını açıkladı. Sebep olarak da Kansu'nun performansı gösterildi. Konu hakkında açıklama yapan Gözde Kansu, kanalın öne sürmüş olduğu nedenin yersiz olduğunu, performansından kaynaklanmadığını sadece işin bahanesi olarak performansının gösterildiğini belirtti. Kanalın onay vermediği kıyafeti giyme şansının olmadığını söyleyen Kansu, işine son verilmesinin tek sebebinin Hüseyin Çelik'in sözleri olduğunu belirtti. ATV kanalı başta olmak üzere kimse "dekolteye" laf eden siyasi iradenin aksine davranmak istemedi. Gelecek değişmedi, üstünlerin hukuku uygulandı ve Gözde Kansu işinden oldu. Kadın bedeni ve hayatı, ataerkil toplum geleneğinden öte AKP iktidarı döneminde daha fazla hedef gösterilmeye başlandı.

Bu olanlara şaşır(a)madık; kürtaj yasağıyla kadın bedeni üzerinde söz hakkına sahipmiş gibi düzenlemeler yapan iktidar, kadının hamile iken sokağa çıkmasının uygun olmadığını, kadının evde kalması gerektiğini savunan zihniyetin devamıdır. Şimdi de kadının dekoltesine dil uzatan aynı zihniyetin temel hedefinin bu tür engellerle kadını iş hayatından soyutlaştırarak eve kapama politikası olduğunu farkındayız. Kadının ekonomik bağımsızlığı ataerkil toplumlarda erkeğe olan bağımlılık ve itaat durumunu ortadan kaldırmaya yönelik olduğundan, bu bağımlılığı kaldıracak iş hayatı veya sosyal hayat dayanışmaları hep engellerle sekteye uğratılmak istenmiştir. Bu toplumun temel sorunlarından olan kadının özgürleşmesi, AKP iktidarının kadına yönelik yürüttüğü politik kovanına çomak sokmuştur. Kadını eve kapatma dönemi son hızla devam ederken diğer tarafta bizler ise kadının varoluş felsefesinden yola çıkarak, hiç kimsenin kadın hayatı ve bedeni üzerinde tasarrufa sahip olmadığını, tek söz sahibinin kadın olduğunu vurgulayarak özgürleşme yolundaki mücadelenin devam edeceğini belirtiyoruz.

Bir ülkenin genel başkan yardımcısı "demokratikleşme paketi" (sözde demokratikleşme paketi)ni değerlendirirken, paketin özgürlükler getirdiğini, kamusal alanda başörtüsü serbestisi ile kimsenin hayatına müdahale yapılmayacağını belirttikten sonra akabinde ise Gözde Kansu'nun dekoltesine dil uzatması aslında AKP iktidarının demokratikleşme alanındaki çelişkiler silsilesine yeni bir halka eklemiştir. Hüseyin Çelik'in kadın hayatına müdahale sözleri, paketin ne denli demokratik olduğunu en basit anlatım yoludur.

Direnme üzerine: **Direnişin meşruiyeti** **sorunsalı**

*"güneş açınca uyandı halk,
önce kim aydınlanan?
-bir çift göz.
ne yüzünde bir damla su var göğün
ne de asit tufanı.
yaşına bakmadan vurdular tekini."
Çağdaş Umut*

Gezi Parkı İsyanı ile birlikte, günlük dilimize hukukî-siyasi anlamından ötürü yerleşmiş bir fiil de girmiş oldu: direnmek. Gerek eylemcilerin kendilerini direnişçi addetmelerinde; gerek #direngezi, #direnodtü, #direnürkiye vd. gibi etiketlerde ve hatta gündelik yaşamda var olan herhangi bir duruma karşı çıkan her şeyin önüne bu fiilin konulmasında bunu rahatça görebiliyoruz. Hukuk terminolojisinde bu kavramın bir yeri olup olmadığını ve direnişin

meşruiyetini ele almadan evvel kelimenin TDK. Güncel Türkçe Sözlüğündeki anlamını belirtelim: Herhangi bir düşüncede, bir istekte veya bir durumda ayak diremek, inat etmek, ısrar etmek ve taannüt etmek.

Direnmenin pratikteki karşılığı tarihteki ilk isyan olan Spartacus'te; modern anlamdaki düşünsel temeliyse Orta Çağ'da, Akinolu Thomas'ta karşımıza çıkar. Öyle ki, zalimlerin öldürülmesine karşı olan Akinolu Thomas, zorbalıkla iktidarı ele geçirenlere veya meşru yollarla iktidara geldikten sonra zulüm yoluna sapanlara karşı halkın ayaklanarak iktidarı devirme hakkını ön görür. Düşüncenin diyalektiği içinde bu fikir, 17. yüzyıla gelindiğinde sosyal sözleşmecilerden John Locke'un yurttaşları cezalandırma yetkisini haiz egemenin yed-i emine benzetildiği devlet kuramında, yönetilenlerin doğal hakları çiğnenmeye başlandığında direnmenin yalnızca bir hak olarak kalmayıp ödeve de dönüşeceği söylenir. Yaklaşık iki asır sonra Rosa Luxemburg, devrimci etikten bahsederken Lasalle'e atıfta bulunup yüksek sesle neyin ne olduğunu söylemenin her zaman için en devrimci eylem olacağını belirtecektir. Günümüzde sahip olduğumuz sosyal ve siyasal hakların tümünü, günün birinde bunlar için direnmiş olanlara borçlu olduğumuzu görmek zor değildir. Hatta bu devrimci miras ve gelenek bakışını bir üst sayfaya taşıyarak Gezi Parkı İsyanı'nda kırılan kaldırım taşlarını yalnızca devletin kolluk güçlerine mukavemet etmede (pratik) bir araç olmaktan çı-

karıp '68 Paris'i ve 1970'in 15-16 Haziran'ında atılan taşlar olduğunu söyleyebiliriz. Yakın geçmişin geniş çerçevesindeyse Gezi, halkların küresel güçlere ait düzene meydan okuduğu Arap Devrimleri ve Occupy Wall Street hareketi ile birlikte okunmalıdır.

Pozitif hukukta direnme hakkına geldiğimizde; hakkın doğması hukuk dışı bir siyasî sistemin varlığı, siyasî iktidarın meşruiyetini yitirmesi, hukuka aykırılığın zulüm ve baskı haline gelmesi, direnme hakkının hukukun üstünlüğü için kullanılması ve bunun son çare olarak ulusça kullanılmasına bağlı olduğunu göreceğiz. Hukuken bu hakkın kullanımı için yukarıda sayılan objektif sebeplerin yanında halkın bilinci ve örgütlenme gücü gibi birtakım sübjektif, bir başka deyişle siyasî, sebeplere ihtiyaç duyulacaktır. Direnmenin siyasî ve hukukî anlamının ele alınmasını takiben, pozitif hukuka ait "hak" kavramının tanımı ile devam edelim. Doktrindeki yaygın olarak kabul edilmiş fikir gereği hakkı; ne hukuken korunmaya değer salt irade, ne de hukuken korunan salt menfaat olarak ele almak doğrudur; hak, hukuken korunan ve sahibine bu korunmadan yararlanma yetkisi tanınan menfaattir (karma teori). İlk olarak İngiltere'deki Büyük Özgürlük Fermanı (Magna Carta Libertatum, 1215 mad. 61), Haklar Dilekçesi (Petition of Rights, 1628), Habeas Corpus Act (1679) ve Haklar Bildirgesi (Bill of Rights, 1689) anayasal metinlerinde karşımıza çıkan direnme hakkı, sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri'nde Virginia

Haklar Bildirgesi (1776, mad. 3) ve Fransa'da Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nde (baskıya karşı direnme, mad. 2) değişik ifadelerle yer almıştır. Anayasa hukukumuzda bu kavramın girişi, ilk anayasal metin olarak kabul edilen 1808 Sened-i İttifak ile gerçekleşmiştir. Padişah buyruğu derecesindeki sadrazamın buyruğunun yasalara aykırı olduğu durumlarda ayanlara oybirliği ile direnme hakkı tanınmıştır. II. Dünya Savaşı sonrası bir güvenlik sibobu gibi anayasalara giren direnme hakkı (Örneğin, 1949 Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasının 20. maddesi, anayasal düzen ortadan kaldırılmak istendiğinde son çare olan direnmeyi, Almanlar için bir ödev saymakta) hususunda, 20-23 Haziran 1949 tarihli Demokrat Parti kongresinde, olası seçim hilelerine karşı meşru direnme hakkının kullanımı gerekliliği tartışılmıştır. Ne ironiktir ki, o seçimleri takiben 10 yıl süren DP iktidarına son veren askerî darbe de kendini 1961 Anayasası'nın başlangıç bölümünde "Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 Devrimini yapan Türk Milleti..." ifadeleriyle meşru kılmış, böylece 1961 Anayasası bu hakkın varlığı kabul edilmiştir.

Meseleyi yürürlükte olan anayasal metinler ve özelinde Gezi Parkı eylemlerinin meşruiyeti düzeyinde ele alalım. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda İnsan Hakları Evrensel Bildirisi hazırlanırken Küba delegasyonunun direnme hakkına ilişkin düzenleme teklifine karşın bu haktan başlangıç bölümündeki "insanların zulüm ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmak zorunda kalmaması" ibaresi ile dolaylı olarak söz edilmiştir. BM Genel Kurulu'nca 10 Aralık 1948'de kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından 6 Nisan 1949'da onaylanan bildiri, 1982 Anayasası madde 90 uyarınca iç hukukumuzda taşınmış ve bir kanun hükmü ile usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmaların çakıştığı durumlarda milletlerarası andlaşma maddesinin esas alınacağı bahsi geçen maddede açıkça belirtilmiştir. Yine de bu durum, 1982 Anayasası'nın sözünde bu hakkın tanındığını göstermez. Anayasa aynı şekilde başlangıç bölümünde kuvvetler ayrımının üstünlük sıralaması anlamına gelmediği belirtilmesine rağmen ruhunda yürütmeyi göklere çıkarır, ayrıca parlamenter rejimle bağdaşmayacak şekilde (sorumsuz) cumhurbaşkanı tek başına kimi imza yetkilerini haizdir ve seçim sisteminin yaratacağı meclisteki pişkin çoğunluk, günümüzde demokrasinin önündeki en büyük engeli oluşturur. Halkın anayasal haklarından istifade edip var olan hükümete direnerek onu değiştirmesi; meclis çoğunluğunu 11 yıldır elinde bulunduran AKP hükümetine karşı işlevsiz hâle gelmiş meclis içi kontrol

mekanizmalarından medet umulamaması oranında meşrulaşmaktadır.

1982 Anayasası, başlangıç bölümü ile 1, 2, 6, 12, 14, 19, 33, 34, 36, 40 ve 51. maddeleri bir arada okunduğunda ruhunda, demokrasinin gereği olarak örgütlenip ifade özgürlüğü kapsamında muhalefet edebilmenin, iktidar olabilmeyen ve hepsinden önce direnme hakkının olduğuna ulaşılacaktır. Gezi Parkı eylemleri özelindeyse mahkemeler, tıpkı Emek eylemlerinde verdiği beraat kararları gibi, şiddet içermeyen eylemler hususunda içtihat oluşturmuş ve şiddet eylemi içermeyen toplantı, gösteri yürüyüşü düzenlemeyi anayasal hak kapsamında değerlendirmiştir. 1983 yılında (Danışma Meclisi döneminde) konmuş 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile Anayasa madde 34, 40 hususlarında bir parantez açmak gerekirse, kuşkusuz Anayasa madde 34/II ve III'ün (Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.) 2911 sayılı kanuna atıfta bulunduğunu söylemeliyiz. Anayasa madde 34/I (Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.) ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun çakışan, normlar hiyerarşisinin farklı basamaklarındaki iki hüküm olduğunu düşünmek ve dolayısıyla Anayasa madde 34 uyarınca tüm toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin meşru olduğunu ileri sürmek, en hafif ifadeyle, madde 34'ü dahi okumamış olmaktır. Hem ki Anayasa'nın kişilere tanıdığı hak ve hürriyetlerin madde 40 ile korunma altına alması ile, Emek Sineması ve Gezi Parkı eylemleri anayasal hak kapsamında görülmelidir. Direnme hakkı hususuna açıklık, Anayasa Mahkemesi'nin 8 Aralık 1988 tarihli, E. 1988 (SPK), K. 1988/1 sayılı kararıyla gelmiştir. Mahkeme, Sosyalist Parti programındaki "Parti, haksızlık ve baskılara karşı emekçilere birey olarak ve birlikte direnme hakkı tanır, direnenler korunur." ifadesini Anayasa'ya aykırı bulmayarak direnme hakkını bireysel özgürlük niteliğinde bir kişi hakkı olarak değerlendirmiştir.

Demokrasi kavramının içini boşaltıp onu sandığa indirgeyen ve zaten demokratik esaslara göre işlemeyen mevcut düzenin partileri, içlerinden biri olan AKP'nin iktidar ekmeğine yağ sürerken; geniş anlamıyla ifade özgürlüğü, örgütlenme hakkı gibi demokratik ilkeleri hiçe sayan AKP seçim dönemlerinde ivmesi artacak şekilde halkı manipüle ederken; anayasa hukukuna hiç yabancı olmayan, aynı zamanda siyasal tarihin mihenk taşı olan direnme fikrimce meşrudur, halkın hakkıdır.

Hukuk Öğrencileri Barolar Birliği'nin taşeron işçisi midir?

Ülkemizde 1980'den sonra uygulamaya konulan piyasalaştırma politikaları, her alanına ettiği müdahalelerle yaşamımızı telafisi güç bir hale sokmaktadır. Başta eğitim, sağlık, barınma gibi alanlarda kendini gösteren bu politikalar aynı zamanda emeği de güvencesizleştirmektedir.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, 7 - 8 Ekim 2013 tarihli toplantısında, avukatlık stajına başlayabilmek için "staja kabul değerlendirmesi" ve avukatlık mesleğine kabul için "staj yeterlilik değerlendirmesi"nde başarılı olma koşullarını getiren yönetmelik değişikliğini kabul etti. Değişiklik, hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra ÖSYM tarafından hazırlanan ve başarı sağlamak için 100 puan üzerinden 70 puan alınması gereken bir sınavı içeriyor. Değişikliğe göre, bu sınavın belirli periyotlarla yılda üç kez yapılacağı söyleniyor. Sınavı başarıyla geçen hukuk mezunları staj yapmaya hak kazanıyor. Getirilmek istenen staj öncesi sınav ile mezuniyet diplomasının hiçbir anlamı kalmıyor.

Mezuniyet diploması hukuk fakültesinde eğitim almış bir hukukçu adayının, teorik yeterliliğinin belgesidir. Mezuniyet sonrası staj öncesi sınava sokmak, bu eğitim sisteminin kendi içindeki çelişkisi ve yetersizliğinin itirafı niteliğindedir. Değiştirilen bir başka husus da staj süresidir. Bu süre 1 yıldan 2 yıla çıkarılmaktadır. Amaçları hukuk fakültelerinde verilen teorik eğitimi pratikle daha da yararlı hale getirmektir. Çok masumane gözükse

de bizim ülkemizde hukuk fakültesini yeni bitirmiş kişilerin emeklerinin sömürüldüğü, baroda ve büroda alt kademe avukat olarak görüldüğü, herhangi bir maaş verilmeden ve güvencesiz olarak çalıştırıldığı -deyim yerindeyse köle olarak görüldüğü- adliye koridorlarında ve duruşmalarda hor görüldüğü zaman dilimine, avukatlık stajı denildiğini barolara giden şikayet dilekçelerinden bile anlamak mümkün.

Kadrolaştıramadıklarımızdan mısınız?

Bir şirket gibi çalışmaya devam eden ÖSYM, kendisine son olarak Barolar Birliği'ni ortak etmiştir. AKP'nin, şifreli şaibeli sınavların ve kadrolaşmanın kendisi olduğu herkesçe bilinirken, Barolar Birliği tarafından bilinmeyen bir gerçekmiş (!) ÖSYM gibi geçmişi sınav rezaletleriyle dolu, insanların psikolojisini bozan hatta intihar etmelerine neden olan bir kuruma, böyle hassas bir sınav nasıl bırakılır anlamak mümkün değil. Bunun yanında avukatlık sınavı için dershanelerin açılması ve avukatlık sınavı için basılacak yayınlar, patronlar için yeni rant kapılarını aralayacaktır. Bunun maddi ve manevi yansıması maalesef ki hukuk fakültesi mezunlarına olumsuz olacaktır. Özellikle staj döneminde maaş alma hakkı olmayan, bu konuda yanında stajını yaptığı avukatın insafına bırakılan, staj döneminde aileden maddi olarak yardım alamayan birçok hukuk mezununun üzerinde maddi külfet oluşacaktır.

Her ne kadar bu taslağı hazırlayanlar, bu mesleği nitelikli hale getirmeye çalıştıklarını iddia etseler de yapılan çok açıktır: Amaç "fazla" olan hukuk mezunlarını elemektir. Elemeye yönelik bir sınav, ezberci bir sistemi dayatacaktır ve zaten niteliksiz bir hale gelen hukuk eğitimini daha da niteliksiz yapacaktır. Çünkü Türkiye'de yapılan her sınav gibi bu sınavın da muhatabı olan öğrencilerin eğitim aldıkları kurumlar; öğrenciler bakımından sınava girebilmek için atlanması gereken bir engel ve zaman kaybıdır. Yani hukuk öğrencileri hukuk eğitimini sınava yönelik değerlendirecekler ve bu durum hukuk eğitiminin zaten bozuk olan yapısını daha da bozacaktır. Unutulmaması gereken, hukuk fakültesi mezunlarının sayıca çokluğunun ve niteliksel anlamda yetersizliğinin sorumlusu; AKP İktidarı, Adalet Bakanlığı ve onun piyasacı düzenlemeleridir. Şu örnek bu durumu gözler önüne sermeye yeterlidir: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2006 yılında 200 öğrenci alırken, 2009 yılından bu yana 1200 öğrenci kabul etmeye başlamıştır.(3) Elbette hepimizin istediği memlekette daha çok 'adalet savunucusu'nun olmasıdır. Ancak verilen eğitime oranlayınca, nitelik ciddi bir şekilde azalmakta ve bu sınav sistemi rekabet mantığını geliştirmektedir.

Avukatlık algısı değiştiriliyor

Sınavın neden olacağı bir başka sorun ise rekabetçi bir eğitime ve meslek hayatına yol açacak olmasıdır. Burada söz edilen rekabet, meslektaşının ve hukuk öğrencisi arkadaşının üstüne basarak ve onu eleyerek yükselme halidir. Örneğin sınav sonucuna göre 90 puan alan biri 70 puan alandan daha kıdemli ve bilgiliymiş gibi bir algı yaratacak ve bu da patronların işine yarayacaktır.

Hukuk genel anlamda da gün geçtikçe niteliksiz hale gelmektedir; fakat bunun suçlusu hukuk fakültesi öğrencileri değildir, cezasını da onlar çekmemelidir. Yani bu konuda bir iyileştirme hareketi yapılmalıdır ama mevcut yapılar korunarak ve belki 5 yıl sonra KPSS haline dönecek bir sınavla olmamalıdır. Bu çalışmalar avukatlık mesleğine yönelik yıllardır süren piyasacı dönüşüm hareketinin son halkasıdır.

Çoğulcu demokrasiye bahseden, her fırsatta adalet ve özgürlük arayışında olduğunu belirten Barolar Birliği, ne yazık ki bu taslak hazırlığının öncesinde ve sonrasında kendilerine vazife saydığı ilkeleri görmezden gelmiştir. Çünkü bu sınavın muhatabı olacak olan hukuk öğrencileri sürece dahil edilmemiştir. Dahası avukatlık mesleğinin niteliksiz hale gelmesinde ve getirilmesinde suç öğrencilerinmiş gibi sadece onlara yönelik bir düzenleme yapılmıştır.

Avukatlık mesleğinin yapısında yozlaşma ve bozulma olduğunun herkes farkındadır. Ama bunun nedeni AKP İktidarının eğitim politikasıdır. Gün geçtikçe artan Hukuk Fakülteleri, arttırılan kontenjanlar, akademik kadrodaki eksiklikler, ders müfredatı ve eğitimin yapılmasını olanaksız hale getiren derslikler aslında bu mesleğin yapısını bozan ve tamamen piyasacı bir hale sokan unsurlardır. Hukukun yapısı, sadece piyasacı anlamda değil; ideolojik anlamda da dönüşüme uğramakta, kadrolaşma ve baskı politikaları hukukçular açısından zaten bir sindirme aracı olarak önümüzde durmaktadır.

Ne yapmalı?

Avukatlık mesleğinin niteliksiz hale gelmesi tek başına TBB'yi ilgilendiren bir husus değildir. AKP İktidarının piyasacı, ezberci eğitim politikaları, Adalet Bakanlığının uygulamaları, hukuk eğitiminin giderek niteliksizleşmesi, hukuk eğitiminin yapısındaki gerici dönüşümler, gün geçtikçe artan hukuk fakültesi sayısı, arttırılan kontenjanlar, staj uygulamasındaki eksiklikler, baroların yapısındaki bozukluklar, bu sorunun ortaya çıkmasına neden olan unsurlardır. Yapılması gereken sorunun kaynağına inip kalıcı bir çözüm bulmaktır. Yoksa çok değil 5 yıl sonra KPSS gibi bir sınava dönüşecek, niteliksiz olan hukuk eğitimini daha da niteliksiz hale getirecek, piyasaya hizmet eden, haksız bir rekabet ortamına yol açacak bir sınav ile mesleği nitelikli hale getirmek imkansız olacaktır ve yukarıda tüm bu sorunların bir çözüm kaynağı olmayacaktır.

1 (<http://www.gencbaro.org/genc-av/avukatlik-stajina-kabul-sinav-yonetmeligi-kabul-edildi.html>)

2 (<http://www.gencbaro.org/genc-av/avukatlik-stajina-kabul-sinav-yonetmeligi-kabul-edildi.html>).

3 Avukatlık Mesleğinin Hukuki Politigi / Kasım Akbaş

Bir film

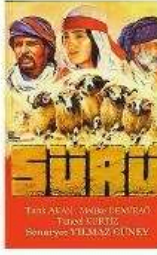
Yönetmen: Zeki Ökten

Yapımcı: Yılmaz Güney

Senarist:Yılmaz Güney

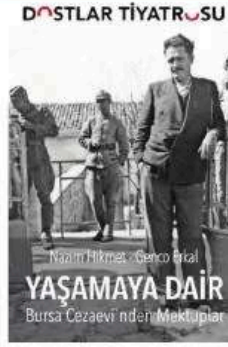
Müzik : Zülfü Livaneli

Yapım yılı: 1978

Sürü; bir aşireti, bir ikiliyi, bir sürüyü ve daha birçok şeyi anlatır. Aşiretler arası çatışmalar, kişiler arası hesaplaşmalar, insan-doğa, insan-insan, insan-toplum ilişkileri dramatik bir kuruluşun içine yerleştirilen malzemenin salt bir kısmını oluşturur. Filmin tümü ise temelde ekonomik zorlamalarla çağdışı kalmış bir toplumun, ezilen kişilerin ve doğan çatışmaların çok geniş bir panoramasını sergiler. Hayatları ve geçimleri hayvanlar ve hayvancılık üzerine kurulu aşiretin reisi Hamo'nun oğlu Şivan, düşman aşiretin kızı Berivan ile evlidir. Hayvancılığın eskisi gibi para getirmemesi yüzünden durumu bozulan Hamo, oğlunun aşiretten ayrılmak istemesiyle çılgına döner. Hamo ve oğulları, adamlarıyla birlikte son sürüyü Ankara'da satmak için trenle yola çıkarlar... Sürü filmi bir ülkenin kültürel ve toplumsal eleştirel bir biçimde ve kolayca kavranabilen bir görüntüsünü sunuyor. Bir yanda kadınların sadece bir nesne gibi kullanıldığı, geleceklere bağlı pederşahi bir toplum, diğer yandan genç bir çiftin bu baskıcı toplum modelini kırmaya çalışması görülüyor. Filmde, bir sürünün Anadolu'nun doğusundan batısına trenle taşınması ön plana alınarak, Anadolu'nun yoksulluğu, çaresizliği ve o günlerin siyasal ilişkileri ve çatışmaları perdeye yansıtılmaktadır.

Bir tiyatro

Yaşamaya dair

26 Kasım Salı- Kadıköy Halk Eğitim Merkezi 20.30

27 Kasım Çarşamba - Trump Towers Tiyatro Salonu 20.30

30 Kasım Cumartesi- Trump Towers Tiyatro Salonu 20.30

Nazım Hikmet'in ölümünün 50. yıldönümü için Genco Erkal'ın uyarlayıp yönettiği oyunda, Tülay Günel da oynuyor. Piyano ve viyolonsel eşliğinde oynanacak oyunda, başta Fazıl Say ve Zülfü Livaneli olmak üzere değişik bestecilerin Nazım şarkıları da seslendirilecek. Ağırlıklı olarak ozanın Bursa Cezaevindeki yaşamını, eşi Piraye Hanım'a olan tutkusunu anlatan oyun, daha sonra sürgün yılları ve vatan hasretine odaklanarak, destansı yaşamından izlenimlerle noktalanıyor. Piyano ve viyolonsel eşliğinde sahnelenen oyunda; Fazıl Say, Zülfü Livaneli, Cem Karaca, Tarık Öcal, Edip Akbayram, Tolga Çebi, Nadir Gökçürk, Timur Selçuk gibi bestecilerin Nazım şarkıları da seslendiriliyor. Giysi tasarımını Özlem Kaya'nın, ışık tasarımını Yüksel Aymaz'ın, koreografisini Sernaz Demirel'in yaptığı oyunda; şarkılara Yiğit Özatalay piyanosuyla, Deniz Doğangün de viyolonseliyle eşlik ediyor.

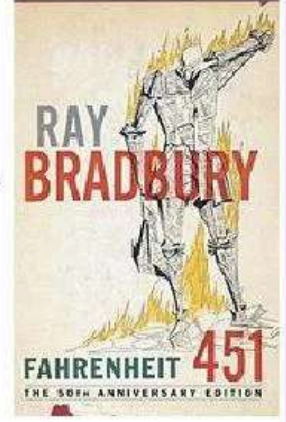
Bir kitap

Yazarı: Ray Bradbury

Dili: Türkçe

Türü : Bilim Kurgu

Yayınevi: İthaki Yayınları

Fahrenheit 451, Ray Bradbury'nin 1951'te ilk defa basılan ünlü bilim kurgu romanıdır. Baskıcı bir gelecek toplumunun anlatıldığı bu kitap aynı zamandadistopya olarak da sınıflandırılabilir.

Eser, kitapların it-fayeciler tarafından yakıldığı, insanların sadece televizyonda beyin yıkayıcı şovlar izlediği ve kitap bulundurup düşünen insanların yok edildiği bir gelecekte geçmektedir. Kitap adını, kağıdın 451 Fahrenheit'ta tutuşması gerçeğinden almaktadır. Aynı zamanda ünlü Fransız sinemacı, François Truffaut tarafından da sinemaya uyarlanmıştır ancak Truffaut kendi yorumunu katmayı tercih etmiş ve kurguda bazı değişiklikler yapmıştır. Bu film Türkiye'de "Değişen Dünyanın İnsanları" adıyla gösterime girmiştir.

İdeolojik Kitaplar Arasına Sıkışan Karşılıksız Bir Sevda

Orta yollu bir kül tablası bulamadık gece boyu
Yetiştiremedik kollarımızı
Bir sigara o yana bir sigara bu yana
Akrebi gibi saatin
Sallanıp durdu zehri dumanımızın
Bir sigara o yana bir sigara bu yana

Havaya birer birer dökülür olmuştu
Ezilmiş halklar için edilen kelimelerimiz
Bir türlü saramamıştık kırık kanadını barışın
Bir hak olup diline değememiştik yanakları al çocukların
Ne de emeğini verebilmiştik
Kirli elli işçilerin
Bir uçurtma bile salıverememiştik göğe
Maviye yasaklı olanlar için
Havaya döküp durduk kelimelerimizi

Siyahını kusar gibi ülke ve dünya siyasetinin
Sallanıp durdu zehri dumanımızın
Bir sigara o yana bir sigara bu yana

Bir gökkuşağı kurmak adına geceye
Rengarenk kokulu şiirler serdim önüne
Sevdası gözlerinde saklı uzun vicdanlı adamın
Sesine bulandı kalemimin çarpık mürekkebi
Gülüştüne yayıldı sonra
Paylaşımın en azami hazzı
Bir nefes boyu uzağımda oysa
Onu sevmeme engel olan ne varsa
Yayılıverdi önüme kilometrelerce
Sonra yine sallanıp durdu zehri dumanımızın
Bir sigara o yana bir sigara bu yana

O gece de umutları yetmedi
Yüreğindeki ince sızıyı doldurmaya
Sevdası gözlerinde saklı uzun vicdanlı adamın
Mümkün olsa ellerimi de sererdim önüne
Tüm paylaşımların ötesinde umduğu
Kalemin kokusuna bulanmış
Yetersiz ellerimi
Ki ne ana baba olabilmişti ellerim
Savaşın masum çocuklarına
Ne tek bir damla su sıkabilmişti topraktan
Afrika'nın hüznü kara halkına
Ne paklayabilmişti hayallerini Hindistan'da
Seks işçisi yüreği yıkık kadınların
Ne de piyonu olabilmişti tüm tezatlığıyla
Bu akıl almaz oyunun
Kaldı ki ellerine de yetişemedi
Sevdası gözlerinde saklı uzun vicdanlı adamın
Tüm yetersizliğiyle
Gece boyu
Sallanıp durdu
Zehri dumanımızın
Bir sigara o yana
Bir sigara bu yana

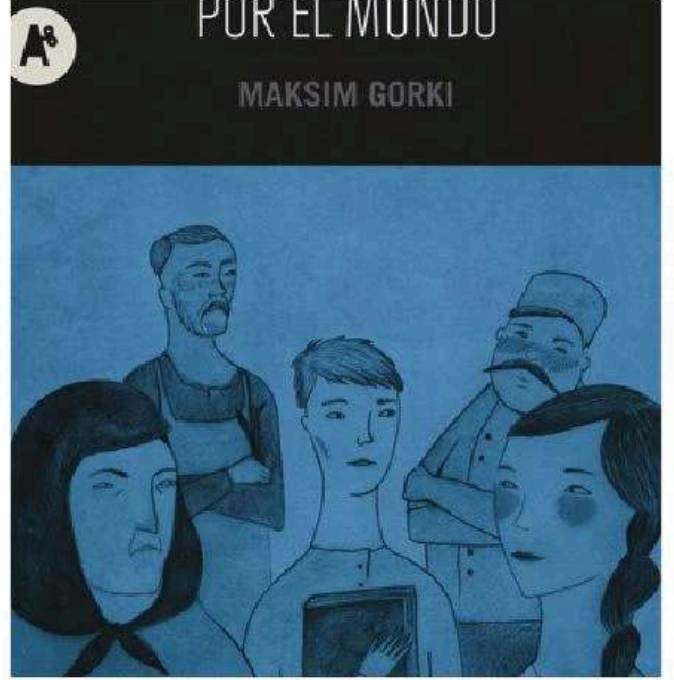
Fulya Dağlı

Gorki'nin Üniversitelerinin Işığında

Aleksey Maksimoviç Peşkov 1868 Mart ayı doğumludur. Küçük yaşta babasını kaybeder ve annesinin de yeniden evlenmesiyle anneannesi ile birlikte yaşamaya başlar. İlköğretim çağlarındayken çalışmak durumunda kalır ve eğitimine devam edemez. Fakat merakı sebebiyle kitap okumayı elden bırakmaz ve sonrasında ideolojik çizgisiyle ilintili eserler üzerinde incelemeler yapma fırsatını yakalar. Aleksey'in ilkyazı hayatı bir gazete aracılığıyla gerçekleşir ve kendini geliştirme fırsatı yakalayarak öyküler yazmaya başlar. Zorluklar içerisinde büyümesiyle alakalı olacak imzasını "acı" anlamına gelen GORKİ adıyla atar. 1905 yıllarında yazmış olduğu eserleriyle öğrenci kitlelerini harekete geçirir ve bu dönemdeki eserlerinde Rus polislerinin öğrencilere uygulamış olduğu işkencenin ve kıyımın hat safhada olduğunu belirtmeye çalışır. 1906 yılında en iyi eseri olarak bilinen romanını kaleme alır. Bu kitap sonrasında Lenin'in Sovyetler'de klasikler arasında yer almasını istediği "Ana" dır. Çarlık tarafından takibe alınan yazar birçok kere baskıya maruz kalır, sürgüne gönderilir ve tutuklanır. Mücadelesini sürdürmeye devam ederken Rus toplumunu en iyi betimleyen sayılı yazarlar arasında yer edinir ve bu sayede edebi uğraşlarına aralıksız devam eder.

Denilebilir ki Gorki, yaşamını bu şekilde geçirmiştir ve hayatı boyunca fikirleri uğruna hem şahsi hem de toplumsal anlamda dirençli bir mücadele şekli benimsemiş ve emin olduğu gerçekliğin peşinde koşmak uğruna politik alanda taviz vermeye çalışmıştır. Düşüncelerini kaleme almaya başladığı dönemlerde ortaya çıkardığı en değerli eserlerinden bir kaç 'Çocukluğum', 'Ekmeğimizi Kazanırken' ve 'Benim Üniversitelerim' üçlemesidir. Bu eserlerden sonuncusu olan ve Gorki'nin yirmili yaşlarını konu edinen otobiyografik nitelikteki yapıtı Benim Üniversitelerim'dir.

Eserde hayat deneyimlerini dile getiren Gorki açıcı yamaklığı, tezgaharlık ve kuş avcılığı gibi işler yapmış ve çok da sağlıklı olmayan bir çocukluk döneminden sonra hak ettiğini düşündüğü üniversite eğitimi için Kazan bölgesine yerleşmiştir. Maddi imkanları el vermediği için üniversite eğitimi alamamış ve kendini eğitmenin farklı yollarını

keşfetmiştir. Tüm bu şeylerle birlikte yazar çevresindeki karakterlerin, yaşayış biçimlerini tabloda kullanılan bütün renklerin uyumlu duruşuna benzer bir güzellikte bir arada resmedebilmiş 'hayat okulundan mezun olma'nın garip getirilerinin de iyi bir anlatıcısı olmuştur.

Yazar eserinde Rus Devrimi öncesindeki toplum bireylerinin bilinç düzeylerini test etmeye çalışmış ve en çok da onların duyarsızlıklarından yakınmıştır, bu sebeptendir ki romanda kendini okumaya adanmış ve böylece olumsuz dış etkenlere karşı kendisini korumuştur. Yıkık binalar ve içerisindeki yıkık hayatlar, yazarın en çok karşılaştığı ve neredeyse tüm tiplmelerini anlattığı sahnelerin arka planıdır. İntihara sürüklenecek kadar yalnızlaşacaktır yazar devamında. Ve yazar bu yalnızlaşma sonrasında açıkça bir şeylerin farkına varacak mücadeleyi geniş çerçeveden seyreden bir ruh haliyle siyasi duruşunu belirleyecektir, ilk olarak halkçı-ihtilalci siyasi örgütlenme içerisinde yer almış sonrasında ise koşullar onu farklı yerlere sürüklemiştir. Bu sürüklenmeler beraberinde derin bir sorgulama dönemini yeniden başlatmış ve bir sinema perdesindeki cazip hareketlilik gibi olanı biteni ustaca betimlemiştir. İnsanlarda fark ettiği bir gerçeklik olgusu üzerinedir daha çok kitap ve bu olgu insanların din ve benzeri inanç zorunluluklarının çok daha ötesinde geriletecektir toplumu. İnsanlar merhametsiz, sevgisiz ve aptal olduğu sürece hak eşitliği sağlanamayacaktır ve eşitliğin kurulması için insanların ahlaki açıdan bilinçlenmesi gerekecektir. Yazar bu bilinçle hareket ederek bir kaç farklı bölgeye yerleşir ve son olarak Volga Nehri üzerinde yaşanan olaylar onun bu tezlerini kanıtlar niteliktedir. Ve bundan sonrası için yazar toplumun bilinçlenmesi aşamasında yankı uyandıran edebi uğraşlar verecektir.

Kanlarını hala görebilirsiniz

Suriye yıllardır derin bir iç savaşın içerisinde. Bir yandan Suriye yönetimi rejimini korumaya çalışırken, bir yandan da emperyalist güçlerin desteklediği çeşitli birçok muhalefet grupları yönetimi almak için silahlı mücadelenin içerisinde. Bir başka köşede ise Rojava'da halk kendi demokratik yönetimini kurmuş durumda. Tüm bu durumun içinde özellikle muhalif islamcı çetelerin bölgedeki din eksenli olarak Alevilere karşı gerçekleştirdiği katliamların örnekleri oldukça fazla. Bu katliamlardan biri de Lazkiye'de gerçekleşti.

İnsan Hakları İzleme Örgütü raporu

13 Ekim'de İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch – HRW) Suriye'deki muhalif İslamcı çetelerin Lazkiye'de gerçekleştirdikleri katliamla ilgili bir rapor yayımladı. İçinde dikkat çeken birçok noktanın olduğu raporun ismi bile Lazkiye'de yaşanan katliamın ne durumda olduğunu gözler önüne seriyor: "Kanlarını hala görebilirsiniz"

Rapora göre, 4 Ağustos 2013 tarihinde başlayan saldırılar sonucunda Lazkiye'de en az 190 sivil öldürülüyor. Ölen insanlarınsa büyük bir çoğunluğunu kadınlar ve çocuklar oluşturuyor. Ölümünün dışında ise 200'den fazla kişi rehin alınıyor.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Ortadoğu direktör vekili Joe Stork'un "Bu ihlaller bir takım kendini bilmez savaşçıların yaptığı münferit vakalar değildi", "Bu operasyonun Alevi köylerinde yaşayan sivil halka yönelik koordineli ve planlı bir saldırı" sözleri olayın vahametini ortaya koyuyor. Ayrıca katliam sırasında Alevilerin ziyaretlerinin tahrip edilmesi ve dini liderleri Şeyh Bader Gazal'ın islamcı çeteler tarafından öldürülmesi de katliamın mezhepsel kinle özellikle Alevilere karşı yapıldığını gösteriyor.

Türkiye'den çetelere yardım

Raporda dikkat çekilen bir diğer nokta da saldırıya karışan islamcı çetelere (Ahrar El Şam, Irak ve Şam İslam Devleti, El Nusra Cephesi, Muhacir ve Ensar Ordusu, Sukur El İz) Türkiye'nin verdiği destek. Raporda özellikle Türkiye'ye sınır devriyelerinin arttırılması ve Suriye'de sistematik insan hakları ihlallerine karıştığına dair güvenilir bilginin var olduğu gruplara mensup savaşçıların ve bu savaşçılara ulaştırılan silahların ülkeye giriş ve hareketlerinin kısıt-

lanmasını tavsiye ediyor. Raporda da değinilen, İslamcı çetelerin silah ve sağlık yardımı Türkiye'nin güney sınırında yapılmaktadır. Hatta bazı kamplarda çetelere askeri eğitimler verilmektedir. Tayyip Erdoğan'ın beslediği İslamcı çetelerin, Türkiye'den aldığı lojistik destek sayesinde Suriye'nin kuzeyinde barınmaları kolaylaşıyor.

Rapor neden önemli?

İnsan Hakları İzleme Örgütü, önceleri yeterli bilginin bir araya getirilemediği Lazkiye'deki katliam konusunda geniş kapsamlı bir rapor oluşturuyor. Daha önceleri de Suriye yönetiminin gerçekleştirdiği savaş suçları ve insan hakları ihlallerini de belgeleyen örgüt, tarafsız bir göz olarak bölgede yaşananlar hakkında derin bilgiler sunuyor.

Eli kanlı başbakan

İslamcı çetelerin Türkiye'den beslenerek, Suriye'de katliamlar yaptığının ortaya çıkması, bize Erdoğan'ın çıkmaza giren Suriye politikasındaki mezhepçiliğini de açıkça gösteriyor. Lazkiye'de yaşanan islamcı çetelerin Aleviler ve diğer etnik unsurlar üzerinde gerçekleştirdiği ilk katliam değil. Özellikle El Nusra Cephesi'nin Rojava'nın Tel Aran ve Tel Hasil köylerinde sivil halka yönelik gerçekleştirdiği büyük katliamların ve Hıristiyan nüfusun çoğunlukta olduğu Jaramana bölgesindeki intihar saldırılarının izi silinmiş değil. Suriye'de birçok etnik unsura katliam yaşatan bu çetelerin Türkiye'de barınmasına karşılık hiçbir şey yapılmadı, aksine desteklendi ve yardımlarda bulunuldu. Bu da gösteriyor ki katliamlara Tayyip Erdoğan tarafından göz yumuluyor. Bu durumda şunu söylersek hiç de abartmamış oluruz: Lazkiye'de öldürülen her bir Alevinin kanları Tayyip Erdoğan'ın ellerindedir.

Dal kırılır, **yaprak dökülür**
Ölür mü acılara katlanmasını bilenler,
Direnenler tüm kırımlara karşı...
Ölmez sevgiden yana olanlar
Defneler ölmez!

hukukta ki' aylar em gidiyor
aksakterazi

Eğer bir şeyler ters gidiyor diyorsan,
bu aksak terazinin bir ucundan da sen tutabilirsin.
Aksak terazide yazılarını, çizgilerini paylaşmak için
iletisim@aksakterazi.net adresini kullanarak bize ulaşabilirsin.

www.aksakterazi.net

facebook.com/aksakterazi

twitter.com/aksakterazi